

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

KARTA FORMY OCHRONY

Nazwa krajobrazu: krajobrazy w obrębie obszarów, o których mowa w art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Typ ochrony: **Obszar chronionego krajobrazu**

Położenie: województwo pomorskie

KARTA CHARAKTERYSTYKI OBSZARÓW

Ogólna charakterystyka	
Forma ochrony	obszar chronionego krajobrazu
Łączna powierzchnia formy ochrony	40,69 km ²
Liczba obiektów	46
Typy krajobrazów	wód powierzchniowych (1), bagienno-łukowe – głównie bezleśne (2), leśne (3), bezleśne murawowe (4), wiejskie (6), mozaikowe (7), podmiejskie i osadnicze (8), miejskie (9)
Typy rzeźby terenu	Obszary chronionego krajobrazu obejmują krajobrazy morfologiczne w typach: równinne, faliste, pagórkowate, dolin
Nazwa mezoregionów	Wybrzeże Słowińskie, Wysoczyzna Damnicka, Wysoczyzna Choczewska, Pobrzeże Kaszubskie, Pojezierze Kaszubskie, Wysoczyzna Polanowska, Pojezierze Bytowskie, Równina Charzykowska, Pojezierze Północnokrajewskie, Mierzeja Wiśłana, Żuławy Wiślane, Pojezierze Starogardzkie, Bory Tucholskie, Dolina Kwidzyńska, Pojezierze Dzierżgońsko-Morąskie, Pojezierze Łasińskie
Położenie administracyjne	Województwo: pomorskie
Data opracowania:	25/03/2024

W granicach województwa pomorskiego ustanowiono dotychczas 46 obszarów chronionego krajobrazu, nierozmieszczonych równomiernie na powierzchni całego regionu, ale w łączności przestrzennej z parkami krajobrazowymi, tworzącymi skupienie tych wielkopowierzchniowych form ochrony przyrody, szczególnie w centralnej i wschodniej części województwa. Obszary chronionego krajobrazu obejmują niemal wszystkie mezoregiony, chroniąc krajobraz o zróżnicowanych cechach i strukturze. Ogółem w strukturze użytkowania terenu dominują grunty leśne – stanowiące ok. 54% powierzchni obszarów, użytki rolne – stanowiące ok. 36% oraz wody powierzchniowe – stanowiące ok. 4 % powierzchni tych form ochrony.

Funkcja ochronna obszarów chronionego krajobrazu związana jest z potrzebą zachowania wyróżniającego się krajobrazu i zróżnicowanych ekosystemów, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Z krajobrazowego punktu widzenia wśród obszarów chronionego krajobrazu dominują obszary o zróżnicowanej rzeźbie i jej genezie, wpływając na ich różnorodność fizjonomiczną. Wiele jednostek położonych jest na styku różnych genetycznie form rzeźby terenu, z dominacją obszarów równin sandrowych, wysoczyzn morenowych, równin aluwialnych i den dolinnych. Typologia obszarów chronionego krajobrazu z punktu widzenia krajobrazów fizjonomicznych i pokrycia terenu pozwala wskazać dominację krajobrazów leśnych, leśno-jeziornych i rolniczych. Jako odrębny typ, często o charakterze mozaikowym, należy wskazać obszary chronionego krajobrazu dolinne, zawierające w różnym stopniu przenikające się powierzchnie wód, leśne, rolnicze (z dominacją użytków zielonych – łąk i pastwisk) oraz nieużytki. Właśnie te obszary stanowią szczególnie istotne dla funkcjonowania środowiska korytarze ekologiczne, łączące obszary pojezierne i nadmorskie.

Charakteryzując przyrodniczo-krajobrazowe zróżnicowanie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim można określić ich typologię w oparciu o cechy fizjonomiczne i położenie geograficzne. W taki sposób można wskazać następujące obszary:

- nadmorskie (8 obszarów) – w pasie pobrzeży – w przeważającym zasięgu strefy brzegowej morza Bałtyckiego i Zatoki Gdańskiej (Pobrzeże Gdańskie i Koszalińskie) – należą do nich Obszary Chronionego Krajobrazu: Pas pobrzeża na wschód od Ustki, Pas pobrzeża na zachód od Ustki, Nadmorski, Bielawski, Choczewsko-Saliński, Puszczy Darżlubskiej, Wyspy Sobieszewskiej i Żuław Gdańskich;
- pojezierne (24 obszary) – w zasięgu pasa pojezierzy Wschodniopomorskiego, Południowopomorskiego, Iławskiego, Chełmińsko-Dobrzyńskiego – należą do nich Obszary Chronionego Krajobrazu: Borów Tucholskich, Chojnicko-Tucholski, Gniewski, Gowidliński, Jezioro Bobiecińskie ze Skibską Górą, Jeziora Człuchowskich, Jeziora Dzierżoń, Jezioro Łętowskie i okolice Kępic, Fragment Borów Tucholskich, Lasów Ryjewskich, Lipuski, Morawski, Nadwiślański, Na południowy wschód od Jeziora Bielsko, Okolice Jezior Krępsko i Szczytno, Otomiński, Polaskowski, Północny - część wschodnia, Północny - część zachodnia, Przywidzki, Sadliński, Wzgórz Ramlejskich, Wzgórz Lęborskich oraz Źródłiskowy obszar Brdy i Wieprzy na wschód od Miastka;
- dolinne (14 obszarów) – w zasięgu przeważającej powierzchni den dolin rzecznych, zarówno w randze makroregionu (Doliny Dolnej Wisły) i mezoregionu (Doliny Kwidzyńskiej), jak i w obrębie mezoregionów nadmorskich i pojeziernych – należą do nich Obszary Chronionego Krajobrazu: Białej Góry, Doliny Kwidzyńskiej, Doliny Łeby, Doliny Raduni, Doliny rzeki Debrzynki, Doliny rzeki Nogat, Doliny Rzeki Płutnicy, Doliny Wierzycy, Doliny Wietcisy, Międzywala Wisły, Pradoliny Redy-Łeby, Rzek Szkarpany i Tugi, Rzeki Dzierżoń, Rzeki Liwy.

Fot. 1. Obszar Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej, nadmorski bór sosnowy

Fot. 2. Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, wieś Zdrójno

Fot. 3. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rzeki Nogatu, bujnie rozwinięta roślinność wodna i szuwały w dolinie rzeki Nogat

ZESTAWIENIE KRAJOBRAZÓW W GRANICACH FORMY OCHRONY PRZYRODY

Zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów i krajobrazów priorytetowych w zasięgu obszarów chronionego krajobrazu

Lp.	Nazwa	Lokalizacja (miejscowość, gmina)	Typy krajobrazów			
			Krajobrazy priorytetowe		Krajobrazy niebędące priorytetowymi	
			Kod krajobrazu	Typ i podtyp	Kod krajobrazu	Typ i podtyp
1.	Białej Góry	Ryjewo, Sztum	22-314.91-79 22-314.91-80 22-314.81-9 22-314.81-6	3, 3a 3, 3b 6, 6d 1, 1b	22-314.91-70 22-314.81-10 22-314.91-73	6, 6d 6, 6c 7, 7a
2.	Bielawski	Krokowa; Puck (w.); Władysławowo	22-313.51-50 22-313.41-26	6, 6e 2, 2e	22-313.51-22 22-313.51-4 22-313.41-57 22-313.41-17 22-313.41-32 22-313.51-24 22-313.41-31 22-313.41-28 22-313.41-5 22-313.51-42 22-313.51-70 22-313.51-12	6, 6c 6, 6d 3, 3a 7, 7a 6, 6d 2, 2d 3, 3a 8, 8d 2, 2d 3, 3a 6, 6d 8, 8c
3.	Borów Tucholskich	Karsin, Stara Kiszewa, Czarna Woda, Kaliska, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz (w.), Skórcz (m.), Starogard	22-314.71-31 22-314.71-147 22-314.51-357	3, 3a 3, 3a 2, 2d	22-314.71-136 22-314.71-84 22-314.52-99	6, 6d 6, 6d 3, 3b

		Gdański, Zblewo, Smętowo Graniczne	22-314.71-26 22-314.71-139	1, 1a 2, 2a	22-314.71-108 22-314.52-78 22-314.71-21 22-314.71-57 22-314.71-152 22-314.71-49 22-314.71-149 22-314.51-82 22-314.71-6 22-314.71-37 22-314.52-40 22-314.71-151 22-314.71-5 22-314.71-47 22-314.71-15 22-314.71-92 22-314.52-22 22-314.71-51 22-314.71-172 22-314.52-95 22-314.71-22 22-314.52-2 22-314.71-148 22-314.71-95 22-314.71-173 22-314.52-13 22-314.52-3 22-314.71-62 22-314.71-29	1, 1a 6, 6d 6, 6d 3, 3a 3, 3a 8, 8c 6, 6d 2, 2a 2, 2d 3, 3b 6, 6d 1, 1a 2, 2d 6, 6d 6, 6d 6, 6c 3, 3b 3, 2a 6, 6d 6, 6d 3, 3a 6, 6d 2, 2a 6, 6d 3, 3a 3, 3b 3, 3a 3, 3c 6, 6d
--	--	---------------------------------------	-------------------------------	----------------	---	---

					22-314.52-122	6, 6d
					22-314.71-117	6, 6d
					22-314.52-75	6, 6d
					22-314.52-74	6, 6e
					22-314.71-3	3, 3a
					22-314.71-64	6, 6d
					22-314.71-7	8, 8c
					22-314.71-52	1, 1a
					22-314.71-4	3, 3a
					22-314.71-160	6, 6g
					22-314.71-154	2, 2d
					22-314.71-120	6, 6d
					22-314.71-63	1, 1a
					22-314.71-69	1, 1a
					22-314.71-90	2, 2d
					22-314.71-109	2, 2e
					22-314.71-54	6, 6d
					22-314.52-36	3, 3b
					22-314.71-9	6, 6d
					22-314.71-128	6, 6g
					22-314.71-157	3, 3a
					22-314.52-67	9, 9a
					22-314.71-158	2, 2a
					22-314.71-124	14, 14b
					22-314.71-171	3, 3a
					22-314.52-20	3, 3b
					22-314.71-55	3, 3a
					22-314.71-85	2, 2d
					22-314.71-27	2, 2d

					22-314.71-53 22-314.52-119 22-314.52-98 22-314.71-110 22-314.52-117 22-314.71-35 22-314.71-56 22-314.71-126 22-314.71-68 22-314.51-14 22-314.71-14 22-314.71-59 22-314.52-91 22-314.71-28 22-314.71-79 22-314.71-111 22-314.71-1 22-314.71-38 22-314.71-39 22-314.52-34 22-314.71-45 22-314.71-113 22-314.71-118 22-314.71-129	3, 3a 2, 2d 6, 6d 2, 2d 6, 6f 2, 2d 6, 6d 6, 6d 8, 8c 6, 6g 6, 6g 3, 3a 6, 6d 6, 6d 2, 2d 1, 1a 3, 3a 3, 3b 3, 3a 3, 3b 2, 2d 2, 2d 7, 7a 3, 3a
4.	Choczewsko-Saliński	Choczewo, Gniewino, Łęczyce	-	-	22-313.45-46 22-313.45-58 22-313.45-17 22-313.45-29 22-313.45-40	6, 6d 6, 6e 6, 6d 6, 6d 3, 3b

					22-313.45-45 22-313.45-11 22-313.45-24 22-313.45-14 22-313.45-53 22-313.45-25 22-313.45-30 22-313.45-38 22-313.45-31 22-313.45-8	3, 3b 3, 3b 8, 8c 6, 6e 6, 6e 6, 6d 3, 3b 1, 1a 2, 2d 6, 6d
5.	Chojnicko-Tucholski	Brusy, Chojnice, Czersk	22-314.67-3	3, 3a	22-314.71-169 22-314.71-11 22-314.71-102 22-314.71-10 22-314.71-50 22-314.71-71 22-314.69-78 22-314.69-79 22-314.71-34 22-314.71-19 22-314.71-159 22-314.71-114	3, 3a 1, 1a 3, 3a 3, 3a 8, 8c 2, 2d 3, 3b 6, 6d 6, 6d 6, 6d 2, 2e 6, 6a
6.	Doliny Kwidzyńskiej	Kwidzyn, Ryjewo, Sadlinki	22-314.81-9 22-314.81-6	6, 6d 1, 1b	22-314.81-13	6, 6d
7.	Doliny Łęby	Linia, Luzino, Łęczyce	22-314.51-17	2, 2a	22-314.51-246 22-314.51-24 22-314.51-269 22-314.51-97	3, 3b 6, 6c 6, 6d 2, 2d

					22-313.46-30 22-314.51-400 22-313.46-9 22-314.51-255 22-314.51-244 22-314.51-46 22-314.51-380 22-314.51-150 22-314.51-208 22-314.51-121 22-314.51-355	2, 2a 6, 6d 3, 3a 3, 3b 3, 3a 3, 3b 6, 6e 1, 1a 6, 6d 3, 3b 3, 3b
8.	Doliny Raduni	Kartuzy, Somonino, Pruszcz Gdański, Kolbudy, Żukowo	22-314.51-64	3, 3b	22-314.51-319 22-314.51-288 22-314.51-316 22-314.51-12 22-314.51-237 22-314.51-318 22-314.51-116 22-314.51-321 22-314.51-290 22-314.51-55 22-314.51-313 22-314.51-274 22-314.51-324 22-314.51-70 22-314.51-58 22-314.51-8 22-314.51-396 22-314.51-293	6, 6a 9, 9b 6, 6e 6, 6d 3, 3b 3, 3b 7, 7a 3, 3b 6, 6c 8, 8c 8, 8c 6, 6d 6, 6a 2, 2d 8, 8d 6, 6g 6, 6d 6, 6e

					22-314.51-110 22-314.51-264 22-314.51-323 22-314.51-122 22-314.51-115 22-314.51-356 22-314.51-391 22-314.51-19 22-314.51-299 22-314.51-27 22-314.51-120 22-314.51-136 22-314.51-72 22-314.51-65	6, 6c 2, 2a 8, 8c 3, 3b 6, 6d 6, 6c 7, 7a 6, 6g 3, 3a 6, 6d 2, 2a 6, 6c 8, 8d 3, 3b
9.	Doliny Rzeki Debrzynki	Debrzno	-	-	22-314.69-1 22-314.69-45 22-314.68-3 22-314.69-36 22-314.69-42 22-314.69-18 22-314.69-9 22-314.69-54 22-314.69-24 22-314.74-3 22-314.69-15	2, 2d 6, 6d 3, 3a 6, 6d 3, 3b 3, 3a 9, 9a 6, 6d 3, 3b 6, 6e 6, 6e
10.	Doliny Rzeki Nogat	Malbork, Nowy Staw, Stare Pole, Miłoradz, Sztum, Nowy Dwór Gdański	22-314.81-5 22-314.81-2 22-314.91-79	3, 3c 2, 2d 3, 3a	22-313.54-84 22-313.54-31 22-313.54-98	6, 6e 6, 6c 6, 6d

			22-314.81-9 22-313.54-11 22-313.54-67 22-313.54-65 22-314.91-75 22-313.54-34	6, 6d 2, 2d 6, 6d 6, 6d 9, 9a 2, 2d	22-313.54-39 22-314.91-56 22-313.54-6 22-313.54-58 22-313.54-97 22-313.54-42 22-313.54-77	6, 6e 6, 6e 3, 3b 8, 8c 6, 6e 3, 3c 6, 6c
11.	Doliny Rzeki Płutnicy	Krokowa, Puck (w.), Puck (m.)	22-313.51-50	6, 6e	22-313.51-22 22-313.51-30 22-313.51-72 22-313.51-2 22-313.51-24 22-313.51-70	6, 6c 3, 3c 6, 6d 3, 3b 2, 2d 6, 6d
12.	Doliny Wierzycy	Kościerzyna, Liniewo, Stara Kiszewa, Skarszewy, Starogard Gdański	22-314.71-145 22-314.51-357	3, 3a 2, 2d	22-314.51-385 22-314.71-84 22-314.51-92 22-314.52-103 22-314.71-57 22-314.51-43 22-314.51-389 22-314.51-82 22-314.52-96 22-314.71-17 22-314.52-22 22-314.51-50 22-314.51-275 22-314.51-366 22-314.51-113	6, 6d 6, 6d 6, 6c 6, 6d 3, 3a 3, 3a 3, 3a 2, 2a 3, 3b 6, 6d 3, 3b 3, 3b 3, 3b 2, 2a 1, 1a

					22-314.51-84 22-314.52-43 22-314.71-95 22-314.51-93 22-314.51-329 22-314.71-3 22-314.51-362 22-314.71-143 22-314.51-328 22-314.51-363 22-314.51-167 22-314.71-171 22-314.51-223 22-314.51-354 22-314.51-175 22-314.51-322 22-314.52-117 22-314.52-39 22-314.71-35 22-314.71-126 22-314.51-14 22-314.52-73 22-314.71-111 22-314.52-110	6, 6d 1, 1a 6, 6d 6, 6d 6, 6d 3, 3a 6, 6d 6, 6d 6, 6e 6, 6d 3, 3c 3, 3a 2, 2a 9, 9a 6, 6d 3, 3b 6, 6f 6, 6d 2, 2d 6, 6d 6, 6g 6, 6d 1, 1a 6, 6e
13.	Doliny Wietcisy	Liniewo, Nowa Karczma, Skarszewy	-	-	22-314.51-21 22-314.51-238 22-314.51-307 22-314.51-3 22-314.51-18	3, 3b 6, 6d 6, 6e 6, 6c 3, 3b

					22-314.51-84 22-314.51-178 22-314.51-85 22-314.51-93 22-314.51-329 22-314.51-184 22-314.51-91 22-314.51-241 22-314.51-239 22-314.51-202 22-314.51-182 22-314.51-228 22-314.51-169 22-314.51-258 22-314.51-61 22-314.51-294	6, 6d 2, 2d 2, 2d 6, 6d 6, 6d 3, 3b 6, 6d 3, 3b 6, 6e 6, 6d 6, 6d 6, 6d 6, 6c 6, 6d 6, 6d 3, 3b
14.	Fragment Borów Tucholskich	Lipnica, Przechlewo, Konarzyny	22-314.67-17	2d	22-314.67-6 22-314.67-68 22-314.67-8 22-314.67-52 22-314.47-14 22-314.67-15 22-314.47-99 22-314.67-34 22-314.67-67 22-314.67-19 22-314.67-16 22-314.67-22 22-314.67-63	3, 3a 3, 3a 6, 6d 1, 1a 6, 6d 1, 1a 6, 6d 6, 6d 3, 3a 3, 3a 6, 6d 3, 3c 3, 3a

					22-314.67-49 22-314.67-37 22-314.67-60 22-314.47-44 22-314.67-61 22-314.67-11 22-314.47-10 22-314.67-18 22-314.67-33 22-314.67-48	6, 6d 2, 2d 6, 6d 3, 3b 2, 2d 1, 1a 6, 6d 6, 6d 6, 6d 1, 1a
15.	Gniewski	Gniew, Morzeszczyn, Pelplin	22-314.81-6 22-314.52-84	1, 1b 9, 9a	22-314.52-19 22-314.52-56 22-314.52-94 22-314.52-61 22-314.52-31 22-314.52-62 22-314.52-14 22-314.52-15 22-314.52-45 22-314.52-86	6, 6e 6, 6d 3, 3b 3, 3a 6, 6e 8, 8c 2, 2a 6, 6d 3, 3b 9, 9b
16.	Gowidliński	Sierakowice, Stężycza, Sulęczyno, Lipusz, Kościerzyna	22-314.51-295 22-314.51-394 22-314.51-76	2, 2d 3, 3a 3, 3b	22-314.51-342 22-314.47-105 22-314.51-171 22-314.51-390 22-314.51-68 22-314.51-83 22-314.51-153 22-314.51-79	6, 6d 3, 3a 3, 3a 6, 6c 1, 1a 2, 2a 1, 1a 6, 6c

					22-314.51-377 22-314.51-37 22-314.51-209 22-314.51-376 22-314.51-384 22-314.51-240 22-314.71-162 22-314.71-82 22-314.47-19 22-314.71-138 22-314.47-51 22-314.71-119 22-314.51-283 22-314.51-210 22-314.51-42 22-314.71-161 22-314.51-219 22-314.51-250 22-314.51-179 22-314.51-253 22-314.47-68	3, 3a 2, 2d 8, 8c 3, 3a 3, 3a 6, 6d 3, 3a 1, 1a 1, 1a 6, 6d 2, 2a 6, 6d 3, 3a 2, 2e 8, 8c 3, 3a 3, 3a 3, 3b 6, 6c 6, 6d 3, 3c
17.	Jezior Człuchowskich	Człuchów, Człuchów (m.)	-	-	22-314.69-65 22-314.69-94 22-314.69-13 22-314.69-69 22-314.69-67 22-314.69-68	1, 1a 6, 6d 3, 3a 9, 9b 9, 9a 7, 7b
18.	Jeziora Dzierzgoń	Prabuty, Mikołajki Pomorskie, Stary Targ	22-314.91-11	6d	22-314.91-65	6, 6d

					22-314.91-3 22-314.91-62 22-314.91-32 22-314.91-18 22-314.91-1 22-314.91-77 22-314.91-47 22-314.91-69 22-314.91-25 22-314.92-5 22-314.91-71	6, 6e 6, 6d 6, 6e 3, 3b 1, 1a 6, 6d 6, 6d 3, 3b 6, 6d 6, 6d 6, 6d
19.	Jezioro Bobęcińskie Wielkie ze Skibską Górą	Miastko	-	-	22-314.47-18 22-314.47-17 22-314.47-61 22-314.47-65	3, 3b 1, 1a 6, 6d 6, 6d
20.	Jezioro Łętowskie i okolice Kępice	Kępice	22-314.46-65 22-314.46-18	3, 3c 8, 8e	22-313.43-27 22-314.46-9 22-314.46-19 22-314.46-7 22-314.46-78 22-314.46-50 22-313.43-25 22-314.46-2 22-314.46-34	2, 2a 3, 3a 6, 6e 3, 3a 3, 3c 9, 9a 3, 3a 6, 6e 3, 3a
21.	Lasów Ryjewskich	Kwidzyn, Ryjewo, Sztum	22-314.81-2 22-314.91-79 22-314.91-80 22-314.81-9	2, 2d 3, 3a 3, 3b 6, 6d	22-314.91-60 22-314.91-53 22-314.91-70 22-314.81-13	6, 6d 6, 6d 6, 6d 6, 6d

			22-313.54-11	2, 2d	22-314.81-10 22-314.91-56 22-314.91-73 22-314.81-3	6, 6c 6, 6e 7, 7a 8, 8c
22.	Lipuski	Dziemiany, Kościerzyna, Lipusz	22-314.67-55	1, 1a	22-314.71-107 22-314.67-54 22-314.71-43 22-314.71-2 22-314.71-80 22-314.67-51 22-314.67-1 22-314.71-144 22-314.71-162 22-314.71-155 22-314.71-87 22-314.67-28 22-314.71-86 22-314.67-25 22-314.71-166 22-314.71-177 22-314.71-98 22-314.67-29 22-314.71-174 22-314.67-45 22-314.71-24 22-314.71-127 22-314.71-40 22-314.71-164 22-314.71-66	3, 3a 3, 3a 6, 6d 1, 1a 2, 2d 6, 6d 6, 6d 3, 3a 3, 3a 2, 2d 6, 6d 3, 3a 3, 3a 8, 8c 6, 6d 3, 3a 2, 2d 6, 6d 6, 6d 1, 1a 3, 3a 6, 6d 3, 3b 3, 3a

					22-314.71-156 22-314.67-43 22-314.67-14 22-314.71-163	6, 6d 6, 6d 8, 8c 6, 6d
23.	Międzywala Wisły	Gdańsk (m.), Stegna, Cedry Wielkie, Ostaszewo, Suchy Dąb, Tczew, Tczew (m.), Lichnowy, Subkowy, Mitoradz, Pelplin, Sztum, Gniew	22-314.81-5 22-314.81-2 22-313.53-24 22-313.54-36 22-314.81-9 22-314.81-6 22-313.54-11 22-313.54-61 22-313.54-74 22-314.81-7 22-313.54-65	3, 3c 2, 2d 3, 3a 6, 6d 6, 6d 1, 1b 2, 2d 2, 2d 6, 6g 6, 6d 6, 6d	22-313.53-13 22-313.54-90 22-313.54-16 22-313.54-85 22-313.54-44 22-313.54-5 22-313.54-82 22-313.54-3	1, 1c 6, 6e 6, 6c 6, 6c 6, 6c 6, 6g 6, 6d 6, 6g
24.	Morawski	Gardeja, Kwidzyn, Prabuty	22-314.92-55	6, 6e	22-314.91-60 22-314.92-43 22-314.91-24 22-314.92-51 22-314.91-65 22-314.92-39 22-314.92-16 22-314.92-20 22-314.92-49 22-314.92-11 22-314.92-35 22-314.92-19 22-314.92-47	6, 6d 1, 1a 3, 3b 3, 3b 6, 6d 6, 6e 3, 3b 3, 3b 6, 6d 6, 6e 6, 6d 6, 6d 2, 2a

					22-314.91-34 22-314.92-23 22-314.92-9 22-314.92-21 22-314.92-44 22-314.92-37 22-314.92-34 22-314.92-6 22-314.92-29 22-314.92-31 22-314.92-32 22-314.92-1 22-314.92-5 22-314.92-27 22-314.92-10 22-314.92-12 22-314.91-20 22-314.92-40 22-314.91-29 22-314.92-8	9, 9b 3, 3a 2, 2d 6, 6d 6, 6e 3, 3b 3, 3b 3, 3b 3, 3b 2, 2d 6, 6d 3, 3b 6, 6d 6, 6d 3, 3b 3, 3b 3, 3b 6, 6d 3, 3b 2, 2b
25.	Na południowy wschód od Jeziora Bielsko	Rzeczenica	-	-	22-314.68-4 22-314.68-8	3, 3a 6, 6e
26.	Nadmorski	Krokowa, Puck, Władysławowo, Choczewo, Gniewino	22-313.51-52 22-313.51-50 22-313.41-10 22-313.41-22 22-313.41-6 22-313.41-53	6, 6e 6, 6e 3, 3a 4, 4c 3, 3c 3, 3a	22-313.51-22 22-313.51-4 22-313.41-57 22-313.41-17 22-313.41-19 22-313.45-43	6, 6c 6, 6d 3, 3a 7, 7a 3, 3a 1, 1a

					22-313.41-32 22-313.41-35 22-313.51-24 22-313.41-29 22-313.41-28 22-313.41-5 22-313.41-27 22-313.45-44 22-313.41-58 22-313.45-7 22-313.45-3 22-313.41-23 22-313.41-48 22-313.51-70 22-313.51-12	6, 6d 3, 3a 2, 2d 8, 8c 8, 8d 2, 2d 7, 7a 6, 6d 2, 2d 3, 3a 6, 6d 8, 8d 2, 2b 6, 6d 8, 8c
27.	Nadwiślański	Gniew	22-314.81-6 22-314.52-77	1, 1b 3, 3b	22-314.52-5 22-314.81-1 22-314.52-56 22-314.81-8 22-314.52-100 22-314.52-62	3, 3b 2, 2d 6, 6d 6, 6d 3, 3b 8, 8c
28.	Okolice Jezior Krępsko i Szczytno	Konarzyny, Człuchów, Przechlewo, Rzeczenica	22-314.67-62 22-314.67-56 22-314.69-5	2, 2a 2, 2d 2, 2a	22-314.67-71 22-314.69-95 22-314.67-68 22-314.69-59 22-314.69-80 22-314.67-36 22-314.69-96	3, 3a 3, 3a 3, 3a 3, 3a 6, 6d 3, 3a 3, 3a

					22-314.69-2 22-314.69-84 22-314.67-26 22-314.69-4 22-314.69-3 22-314.67-21 22-314.69-71 22-314.69-20 22-314.69-40 22-314.69-17 22-314.69-73 22-314.69-90 22-314.69-29 22-314.69-14 22-314.69-51 22-314.69-82 22-314.69-28	6, 6e 3, 3a 3, 3a 1, 1a 3, 3a 6, 6d 3, 3b 3, 3a 6, 6d 6, 6e 6, 6c 3, 3a 3, 3a 6, 6e 8, 8c 6, 6d 6, 6d
29.	Otomiński	Kolbudy, Żukowo, Gdańsk (m.)	-	-	22-314.51-36 22-314.51-128 22-314.51-308 22-314.51-396 22-314.51-323 22-314.51-122 22-314.51-391 22-314.51-299 22-314.51-27 22-314.51-123	3, 3b 2, 2d 7, 7b 6, 6d 8, 8c 3, 3b 7, 7a 3, 3a 6, 6d 3, 3a
30.	Pas Pobrzeża na wschód od Ustki	Ustka	22-313.47-11	3, 3a	22-313.41-38	3, 3a

					22-313.47-12 22-313.44-30 22-313.47-6 22-313.44-67 22-313.44-29 22-313.47-5 22-313.44-45 22-313.44-33 22-313.41-18 22-313.44-75	6, 6d 6, 6e 4, 4c 2, 2d 6, 6e 8, 8d 6, 6d 6, 6d 8, 8d 3, 3a
31.	Pas pobraża na zachód od Ustki	Ustka	-	-	22-313.47-10 22-313.47-9 22-313.47-7 22-313.47-8 22-313.47-1	3, 3c 2, 2d 2, 2d 4, 4c 3, 3a
32.	Polaskowski	Kościerzyna, Liniewo, Stara Kiszewa	-	-	22-314.51-158 22-314.51-385 22-314.51-92 22-314.51-389 22-314.51-33 22-314.51-113 22-314.51-84 22-314.51-178 22-314.51-194 22-314.51-91 22-314.51-192 22-314.51-348 22-314.51-372	6, 6e 6, 6d 6, 6c 3, 3a 1, 1a 1, 1a 6, 6d 2, 2d 3, 3b 6, 6d 6, 6e 3, 3b 7, 7a

33.	Północny - część wschodnia	Czersk	22-314.71-147	3, 3a	22-314.71-57 22-314.71-51 22-314.71-117 22-314.71-4 22-314.71-140 22-314.71-165 22-314.71-109 22-314.71-55	3, 3a 2, 2a 6, 6d 3, 3a 3, 3a 6, 6d 2, 2e 3, 3a
34.	Północny - część zachodnia	Brusy	-	-	22-314.71-136 22-314.71-107 22-314.71-131 22-314.67-54 22-314.67-51 22-314.71-135 22-314.71-125 22-314.71-130 22-314.67-45 22-314.71-24 22-314.71-127 22-314.71-106 22-314.71-94	6, 6d 3, 3a 2, 2d 3, 3a 6, 6d 6, 6d 2, 2d 2, 2e 6, 6d 1, 1a 3, 3a 1, 1a 2, 2d
35.	Pradoliny Redy- łęby	Gniewino, Luzino, Łęczyce, Wejherowo	-	-	22-314.51-246 22-313.45-50 22-314.51-405 22-313.51-71 22-313.46-22 22-313.45-40 22-313.46-25	3, 3b 3, 3b 3, 3a 3, 3a 8, 8d 3, 3b 7, 7a

					22-313.46-30 22-314.51-400 22-313.45-9 22-314.51-224 22-313.46-9 22-313.45-42 22-313.45-21 22-313.45-53 22-313.46-19 22-314.51-380 22-313.46-17 22-314.51-188 22-313.46-12 22-313.46-27 22-313.46-1 22-313.46-23 22-314.51-121 22-313.46-10 22-314.51-355 22-313.45-25 22-313.46-20 22-314.51-260 22-314.51-52 22-313.46-8 22-313.46-7	2, 2a 6, 6d 6, 6d 3, 3b 3, 3a 6, 6d 6, 6d 6, 6e 2, 2a 6, 6e 6, 6a 6, 6d 6, 6d 3, 3b 6, 6d 1, 1a 3, 3b 8, 8d 3, 3b 6, 6d 6, 6d 8, 8d 6, 6d 8, 8c 2, 2b
36.	Przywidzki	Kolbudy, Przywidz, Trąbki Wielkie, Żukowo, Nowa Karczma, Somonino	-	-	22-314.51-242 22-314.51-238 22-314.51-12 22-314.51-234	6, 6d 6, 6d 6, 6d 3, 3b

					22-314.51-237 22-314.51-273 22-314.51-314 22-314.51-3 22-314.51-291 22-314.51-116 22-314.51-321 22-314.51-232 22-314.51-5 22-314.51-364 22-314.51-205 22-314.51-315 22-314.51-353 22-314.51-235 22-314.51-274 22-314.51-248 22-314.51-292 22-314.51-199 22-314.51-293 22-314.51-110 22-314.51-323 22-314.51-122 22-314.51-296 22-314.51-136 22-314.51-149 22-314.51-72	3, 3b 6, 6d 6, 6d 6, 6c 3, 3b 7, 7a 3, 3b 6, 6d 2, 2d 6, 6d 8, 8c 6, 6d 1, 1a 3, 3b 6, 6d 6, 6d 6, 6c 6, 6c 6, 6e 6, 6c 8, 8c 3, 3b 8, 8c 6, 6c 6, 6d 8, 8d
37.	Puszczy Darżlubskiej	Krokowa, Puck, Reda, Wejherowo, Wejherowo (m.)	22-313.51-6	8, 8e	22-313.51-4 22-313.46-14 22-313.51-71	6, 6d 2, 2a 3, 3a

					22-313.51-1 22-313.51-72 22-313.51-2 22-313.51-24 22-313.51-53 22-313.45-9 22-313.51-29 22-313.51-3 22-313.51-20 22-313.46-27 22-313.51-48 22-313.46-10 22-313.51-44 22-313.51-32 22-313.51-31 22-313.46-7 22-313.51-70	6, 6d 6, 6d 3, 3b 2, 2d 3, 3b 6, 6d 3, 3b 3, 3b 6, 6d 3, 3b 8, 8a 8, 8d 6, 6d 8, 8c 6, 6d 2, 2b 6, 6d
38.	Rzek Szarpawy i Tugi	Nowy Dwór Gdański, Stegna, Sztutowo	22-313.54-23 22-313.54-11 22-313.54-61 22-313.54-74 22-313.54-34	6, 6d 2, 2d 2, 2d 6, 6g 2, 2d	22-313.54-39 22-313.54-56 22-313.54-57	6, 6e 6, 6d 6, 6e
39.	Rzeki Dzierzgoń	Dzierzgoń, Stary Dzierzgoń	22-314.91-11	6, 6d	22-314.91-10 22-314.91-3 22-314.91-43 22-314.91-69 22-314.91-35 22-314.91-33	3, 3b 6, 6e 6, 6d 3, 3b 6, 6d 6, 6e

					22-314.91-36 22-314.91-37 22-314.91-8 22-313.54-41 22-314.91-45 22-314.91-15 22-314.91-13 22-314.93-1 22-314.91-51 22-314.91-39 22-314.91-41 22-314.93-4 22-314.91-12 22-314.91-40 22-313.54-14 22-314.91-22	2, 2d 6, 6e 6, 6d 2, 2d 3, 3b 6, 6d 6, 6c 3, 3b 6, 6d 3, 3b 6, 6e 3, 3b 9, 9a 6, 6d 2, 2d 6, 6d
40.	Rzeki Liwy	Prabuty	-	-	22-314.92-49 22-314.92-48 22-314.91-77 22-314.92-50 22-314.92-15 22-314.92-5 22-314.91-26 22-314.92-30	6, 6d 3, 3a 6, 6d 9, 9b 1, 1a 6, 6d 6, 6e 3, 3b
41.	Sadliński	Gardeja, Kwidzyń, Sadlinki	22-314.92-54	3, 3b	22-314.92-52 22-314.92-2 22-314.92-46 22-314.92-35	6, 6d 3, 3a 3, 3b 6, 6d

					22-314.81-13 22-314.92-19 22-314.92-45 22-314.92-42 22-314.92-47 22-314.91-34 22-314.92-25 22-314.81-4 22-314.92-53 22-314.91-46	6, 6d 6, 6d 3, 3b 3, 3b 2, 2a 9, 9b 6, 6e 8, 8c 6, 6e 12, 12a
42.	Wyspy Sobieszewskiej	Gdańsk (m.)	22-314.81-6 22-313.53-11 22-313.53-15	1, 1b 3, 3a 2, 2b	22-313.53-13 22-313.54-16 22-313.53-9 22-313.54-28 22-313.54-89 22-313.54-76 22-313.54-44 22-313.54-45 22-313.54-5 22-313.54-82	1, 1c 6, 6c 4, 4c 8, 8c 6, 6e 1, 1c 6, 6c 6, 6d 6, 6g 6, 6d
43.	Wzgórz Lęborskich	Linia, Potęgowo, Cewice, Nowa Wieś Lęborska, Łęczyce, Lębork, Czarna Dąbrówka	-	-	22-314.51-246 22-314.51-345 22-314.51-171 22-314.51-359 22-314.46-71 22-314.51-397 22-314.51-365 22-314.51-265	3, 3b 6, 6d 3, 3a 3, 3c 6, 6d 6, 6e 3, 3b 6, 6d

					22-313.44-21 22-313.46-25 22-313.46-30 22-314.51-86 22-314.51-289 22-314.51-94 22-314.51-400 22-314.51-383 22-314.51-227 22-314.51-212 22-314.51-305 22-313.46-6 22-314.51-222 22-314.51-100 22-314.51-261 22-314.51-303 22-314.51-270 22-314.46-69 22-313.46-23 22-314.51-399 22-314.51-306 22-314.51-257 22-314.51-60 22-314.51-254 22-314.51-271	6, 6d 7, 7a 2, 2a 3, 3a 6, 6e 1, 1a 6, 6d 3, 3b 6, 6d 3, 3a 2, 2a 7, 7b 6, 6d 3, 3a 6, 6d 6, 6e 3, 3a 3, 3a 1, 1a 3, 3b 3, 3b 3, 3a 6, 6d 6, 6d 6, 6e
44.	Wzgórz Ramlejskich	Kartuzy, Somonino	-	-	22-314.51-41 22-314.51-381 22-314.51-290 22-314.51-356	3, 3b 3, 3b 6, 6c 6, 6c

					22-314.51-19	6, 6g
45.	Źródłiskowy obszar Brdy i Wieprzy na wsch.od Miastka	Miastko, Trzebielino; Koczała	22-314.47-76	3, 3b	22-314.67-71 22-314.47-74 22-314.47-14 22-314.47-103 22-314.47-5 22-314.47-7 22-314.47-60 22-314.67-63 22-314.67-39 22-314.47-73 22-314.47-39 22-314.47-1 22-314.67-20 22-314.47-80 22-314.47-43 22-314.47-25 22-314.47-83 22-314.47-10 22-314.47-32 22-314.47-75 22-314.47-101	3, 3a 6, 6d 6, 6d 6, 6d 6, 6d 3, 3a 3, 3c 3, 3a 6, 6d 3, 3b 3, 3b 6, 6d 2, 2a 6, 6e 2, 2a 1, 1a 3, 3a 6, 6d 6, 6d 6, 6e 6, 6e
46.	Żuław Gdańskich	Gdańsk, Cedry Wielkie, Pruszcz Gdański, Pszczółki, Suchy Dąb, Tczew	22-314.81-6 22-313.54-91	1b 6c	22-313.54-2 22-313.54-93 22-313.54-90 22-313.54-12 22-313.54-20 22-313.54-79	6, 6c 6, 6e 6, 6e 6, 6c 6, 6c 6, 6d

					22-313.54-92	6, 6g
					22-313.54-89	6, 6e
					22-314.52-105	6, 6c
					22-313.54-76	1, 1c
					22-313.54-53	6, 6d
					22-313.54-86	6, 6d
					22-313.54-85	6, 6c
					22-313.54-82	6, 6d
					22-313.54-51	6, 6g
					22-313.54-50	6, 6e

ZAGROŻENIA DLA MOŻLIWOŚCI ZACHOWANIA WARTOŚCI KRAJOBRAZU

Zgodnie z wymogami audytu ocena zagrożeń została wykonana dla wszystkich jednostek krajobrazowych w obrębie obszarów chronionego krajobrazu. Pełne wyniki tej oceny zawierają cyfrowe bazy (z warstwami GIS) audytu krajobrazowego, a ich odzwierciedleniem są zestawienia tabelaryczne znajdujące się każdorazowo w kartach jednostek krajobrazowych. W celu syntetycznego przedstawienia stopnia i charakterystyki zagrożeń w odniesieniu do całego terenu każdego z obszarów chronionego krajobrazu, dokonano zestawienia i uproszczonej oceny tych zagrożeń. W zakresie charakterystyki zagrożeń, w zasięgu powierzchni obszaru chronionego krajobrazu, poszczególnym obszarom przypisano ogólną ocenę stopnia zagrożeń walorów przyrodniczo-krajobrazowych – na podstawie zidentyfikowanej liczby, powierzchni i rodzaju rzeczywistych (istniejących) zagrożeń – zgodnie z metodologią audytu krajobrazowego, operując uproszczoną skalą 5-stopniową – odpowiadającą orientacyjnym wartościom oceny od 1 do 5 (im wyższa wartość – tym większa skala zagrożeń i degradacji) – zachowując relację skali zagrożeń pomiędzy poszczególnymi obszarami i odpowiednio określając zagrożenia jako:

minimalne (1) / niewielkie (2) / umiarkowane (3) / średnie (4) / duże (5).

Ocena ta ma wskazać na ogólne różnice pomiędzy poszczególnymi obszarami i skalę ich całościowego zagrożenia, nie wyraża ona oceny zagrożenia w rozumieniu definicji zagrożeń audytu krajobrazowego (12-to punktowej), ani intensywności skali zagrożenia – pozwala jednak odbiorcom audytu w prosty sposób zrozumieć skalę i zidentyfikować rodzaj zagrożeń.

Łącznie na obszarze 46 obszarów chronionego krajobrazu zidentyfikowano 1455 obszarów zagrożeń. Posiadały one charakter zarówno punktowy i liniowy, jak i – przede wszystkim – powierzchniowy. Dominujące są zagrożenia o charakterze powierzchniowym. Z powierzchniowo dominujących zagrożeń największą liczbę jak i powierzchnię stanowią różnego typu tereny zabudowy w granicach obszaru chronionego krajobrazu. Niektóre nagromadzenia licznych, sąsiadujących obiektów budowlanych, były oznaczane wspólnie jako rozległe poligony o cechach chaosu – degradujących ład przestrzenny i fizjonomię krajobrazu.

Rozpatrując syntetycznie skalę i charakter zagrożeń można stwierdzić, że uwidaczniają się wyraźnie określone zależności przestrzenne pomiędzy liczbą, powierzchnią i intensywnością występowania zagrożeń a walorami krajobrazowymi i lokalizacją obszarów chronionego krajobrazu względem dużych skupisk ludności. Najbardziej zagrożone, przekształcone, a nawet zdegradowane są obszary chronionego krajobrazu, które cechują się walorami krajobrazowymi wykorzystywanymi dla potrzeb rekreacji pobytowej (sąsiedztwo jezior, a zwłaszcza strefy brzegowej morza, lasów, urozmaicony krajobraz) oraz obszary zlokalizowane w sąsiedztwie aglomeracji trójmiejskiej, gdzie rozwijają się procesy inwestycyjne i suburbanizacja. W niektórych obszarach skupiska zabudowy letniskowej, często substandardowej i niedoposażonej infrastrukturalnie, liczą setki obiektów. W obszarach otaczających aglomerację następują zaś zmiany postaci użytkowania terenu, dominują rozrastające się osiedla mieszkaniowe (w tym developerskie) i zabudowa indywidualna (często z wprowadzanymi obcymi gatunkami roślin – typu thuje) oraz obiekty usługowo-produkcyjne (często ze znaczących rozmiarów obiektami budowlanymi – jak hale produkcyjno-magazynowe i magazyny usług logistycznych). Silnie rozwija się także sieć drogowa i energetyczna, zaś przebudowa dróg skutkuje usuwaniem drzew, w tym starych alei o wysokich walorach krajobrazowych.

Syntetyczny opis zagrożeń w podziale na poszczególne obszary chronionego krajobrazu

1. Obszar Chronionego Krajobrazu Białej Góry

Aktualnie, w wyniku przeprowadzonej w 2024 r. weryfikacji Obszaru Chronionego Krajobrazu Białej Góry, w jego obszarach pozostał niewielki fragment, na terenie którego nie zidentyfikowano żadnych zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazu.

2. Bielawski Obszar Chronionego Krajobrazu

Centralną część i przeważającą powierzchnię Bielawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu stanowi torfowiskowy rezerwat przyrody Bielawa, dla którego obszar chronionego krajobrazu stanowi swoistą otulinę. Największym zagrożeniem tego obszaru jest utrata trwałości i cech ekosystemów torfowiskowych, objętych procesami osuszania i melioracji, na których następuje zmiana stosunków wodnych, przesuszanie, degradacja siedlisk i przyspieszona sukcesja zbiorowisk zaroślowych oraz leśnych. Pogorszeniu ulegają warunki siedliskowe torfowisk i ich zanik. Od strony północnej bardzo silnym zagrożeniem dla krajobrazu obszaru jest intensywny rozwój zabudowy lotniskowej i mieszkaniowej rejonu wsi Ostrowo i Karwia, wkraczającej na tereny użytków rolnych i wywołującej silny chaos przestrzenny, zanieczyszczenie terenu i zanikanie charakterystycznych układów przestrzennych pól i użytków zielonych oraz miedz i zadrzewień. Presja ze strony zabudowy wiąże się z nieograniczaną presją rekreacji wkraczającej na obszar rezerwatu przyrody.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

3. Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich

Największy spośród obszarów chronionego krajobrazu w województwie (o powierzchni 65780 ha) jest również jednym z obszarów o największej presji inwestycyjnej, w tym turystycznej. Łącznie na jego terenie zidentyfikowano około 50 miejsc wkraczania nowego zainwestowania całorocznego i rekreacyjnego o różnym standardzie na tereny leśne i użytkowane rolniczo. Najsilniejsza presja dotyczy miejscowości Skrzynia, Borzechowo, Wycinki-Wymysłowo, Konarzyny, Ocypel, Osiek, Dobry Brat, Radogoszcz i Borsk oraz obszaru wokół jezior: Dręczno, Sztekin i Borzechowskiego. Wkraczanie nowej zabudowy wiąże się nie tylko ze zmniejszeniem terenów biologicznie aktywnych i zmianami w postrzeganiu krajobrazu, ale w większości przypadków również z bardzo silnym grodzeniem działek, czyli wzrostem barier w krajobrazie. W niektórych przypadkach, pomimo zakładanego wg obowiązującego prawa dostępu do wód publicznych, trudno jest znaleźć drogę do jeziora, między płotami, bramami i szlabanami z monitoringiem, którym towarzyszą liczne tablice z ostrzeżeniem o terenie prywatnym. Na takich terenach występuje często również chaos form architektonicznych – od zadbanej, estetycznej domów, po przyczepy kempingowe i budki (kioski) o niskim standardzie. Podobne zjawisko – grodzenia działek, występuje wzdłuż koryta rzeki Wdy. Postępująca presja turystyczna, w połączeniu z brakiem odpowiedniej sieci kanalizacji, doprowadza także do znacznego pogorszenia stanu wody w jeziorach – przykład jeziora Stonego, położonego w południowej części obszaru chronionego, w którym 25 lat temu woda była przezroczysta, a obecnie jest żółtawa i mętna. Istotnym źródłem zagrożeń jest również mieszanie się wzorców lokalnych i procesów globalnych. Choć współczesna zabudowa charakteryzuje się często wysokim poziomem estetyki, to niestety w niewielkim stopniu nawiązuje do stylu architektonicznego regionu.

Na obszarze Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich zidentyfikowano także liczne działające lub porzucone wyrobiska i żwirownie. W części wyrobisk powstały nielegalne wysypiska śmieci i gruzu.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: duże

4. Choczewsko-Saliński Obszar Chronionego Krajobrazu

Relatywnie niewielki powierzchniowo obszar chronionego krajobrazu w ocenie ogólnej zaliczono do obszarów o umiarkowanym zagrożeniu. Cechuje się on koncentracją zagrożeń w północnej i środkowej części. Do głównych z nich należy rozwój zabudowy rekreacyjnej, także o charakterze substandardowym w rejonie jeziora Salino, a także intensywny i nadal trwający rozwój zabudowy mieszkaniowej w jego otoczeniu, co prowadzi do przekształcenia struktury krajobrazu i do postępującej izolacji jeziora (zagęszczenie barier ekologicznych). Zagrożenie to dotyczy głównie miejscowości Salinko i Mierzynko. Otoczenie zwartym kompleksem leśnym powoduje, że presja tego rodzaju w znacznie mniejszym stopniu dotyczy otoczenia jeziora Choczewskiego, choć i tutaj zlokalizowany jest kompleks zabudowy rekreacyjnej w miejscowości Perlinko. Charakterystyczną cechą tego obszaru jest liczne występowanie na terenie kompleksu leśnego, w jego południowej części, odwodnionych zagłębień terenu, które w konsekwencji prowadzą do przyspieszonego zaniku i zarastania oczek wodnych. Skala melioracji tego typu torfowisk jest z pewnością większa niż wykazana w bazie inwentaryzacji zagrożeń, bowiem jako zagrożenia tego typu wskazane zostały tylko większe i ewidentne przypadki tego typu przekształceń.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

5. Chojnicko-Tucholski Obszar Chronionego Krajobrazu

Jest to obszar chronionego krajobrazu, który w przeciągu ostatnich kilku lat w największym stopniu zmienił się pod względem krajobrazowym z przyczyn naturalnych. Przejęcie nawałnic w sierpniu 2017 roku powaliło tysiące ha lasu, stąd obecnie są to przeważające powierzchnie szkółek leśnych, a w miejsce wnętrza lasu otworzyły się (czasowo) szerokie panoramy. Ze względu na przyrodniczy charakter zmian, nie zostały one zakwalifikowane do zagrożeń. Do głównych zagrożeń zaliczono obszary nowej zabudowy, wkraczające na tereny wcześniej użytkowane rolniczo, zwykle w oddaleniu od wcześniejszych skupionych zabudowań lub na tereny leśne, np. Dąbrówka, Kłodawa, Młynki, Zbeniny, Czarniż. Z innych zagrożeń rozpoznano także kilka wież radiokomunikacyjnych, których liczba – podobnie jak w innych obszarach chronionego krajobrazu wzrasta.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

6. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kwidzyńskiej

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kwidzyńskiej obejmuje teren zalewowy pomiędzy pierwszym wałem przeciwpowodziowym a Wisłą. Wydłużony kształt obszaru i jednolity typ krajobrazu sprawiają, że nie zanotowano tu wielu typów zagrożeń. Istotnym zagrożeniem dla krajobrazu i cech środowiska jest pozyskiwanie surowców – głównie piasku. Niektóre niewielkie miejsca takiego wydobywania pominięto, ze względu na zbyt małą powierzchnię do kartowania w przyjętej skali, bądź ze względu na brak możliwości zweryfikowania w terenie istnienia takiego wydobywania (miejsca w środku pól uprawnych albo grodzonych pastwisk).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: minimalne

7. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Łeby

Relatywnie niewielki powierzchniowo obszar chronionego krajobrazu w ocenie ogólnej zaliczono do obszarów o niewielkim zagrożeniu. Wpływa na to w sposób istotny obecność rozległego poligonu wojskowego w jego południowej i centralnej części. Teren poligonu, zasadniczo o charakterze leśnym, pozostaje poza możliwością wykonania badań, będących przedmiotem oceny zagrożeń, jednak analiza zdjęć lotniczych nie wskazuje na istotne przekształcenia powierzchni terenu, jak i pokrycia drzewostanami. Zdiagnozowane zagrożenia na terenie tego obszaru koncentrują się głównie w rejonie jezior zlokalizowanych w jego południowej części – Lewinko, Strzecz i Miłoszewskim. Są one związane z rozwojem zabudowy rekreacyjnej, ale także i całorocznych domów mieszkalnych.

W kontekście całości obszaru chronionego krajobrazu są to jednak wciąż zagrożenia o niewielkiej skali przestrzennej. Lokalizacja zabudowy rekreacyjnej, w tym o niskim standardzie, dotyczy również wnętrza doliny Łeby – w rejonie Paraszyna, choć na chwilę obecną zajmuje ona również niewielkie powierzchnie. W części południowej, w rejonie Strzepcza, obszar chronionego krajobrazu otoczony jest siłowniami wiatrowymi, zlokalizowanymi poza jego granicami, ale wpływającymi na walory widokowe.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

8. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni

Obszar w całości objęty antropopresją należy uznać za zagrożony w średnim stopniu, przede wszystkim z powodu rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej i usługowo-mieszkaniowej oraz rekreacyjnej w bezpośrednim otoczeniu doliny. W środkowej części obszaru występuje nagromadzenie linii energetycznych średnich napięć, przecinających dolinę lub biegnących częściowo wzdłuż doliny – w rejonie miejscowości Lniska – Stara Piła – Niestępowo – Sulmin. Silne przekształcenia dna doliny występują w obrębie największych miejscowości – w szczególności miasta Żukowo oraz wsi Kolbudy, Somonino i Goręczyno, gdzie dolina została zwężona, a ekosystemy brzegowe przekształcone lub zdegradowane. Strefie brzegowej towarzyszy intensywna zabudowa. Również w otoczeniu większych miejscowości w granice obszaru chronionego krajobrazu wchodzi liczne fragmenty terenu z rozwijaną zabudową, której towarzyszy przekształcanie rzeźby terenu i ekosystemów występujących w sąsiedztwie. Na całym obszarze widoczne są w ostatnich latach silne procesy inwestycyjne, stopniowo zmieniające charakter terenu na zurbanizowany. W szczególności rozwój zabudowy towarzyszy miastu Żukowo i wsi Kolbudy. Jedynie fragmentarycznie, w obrębie dużych kompleksów leśnych rejonów Babiego Dołu, Łapina i Bielkowa, dolina zachowała swój naturalny charakter. Biorąc to pod uwagę cały Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni można określić jako potencjalnie (w najbliższej przyszłości) silnie zagrożony pod względem zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: średnie

9. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Debrzynki

Jeden z najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim. Obejmuje dno doliny oraz jej północny skłon i otoczenie (przy granicy woj. pomorskiego), w tym zbiorniki jezior Żuczek i Debrzno. Obszar pozbawiony obiektów budowlanych pozostaje w przewadze w rolniczym użytkowaniu, z dużym udziałem lasów, porastających przede wszystkim erozyjne zbocze doliny. Ze względu na podział administracyjny kraju, tylko środkowo-północna część doliny pozostaje objęta ochroną, jej strona południowa położona jest w granicach województwa wielkopolskiego. Ogólna ocena stopnia zagrożenia obszaru określana jest jako zagrożenie minimalne, z występującą naturalną i przyspieszoną przez rolniczą działalność człowieka sukcesją zbiorowisk zaroślowych na zatorfione dno doliny, na naturalne i półnaturalne zbiorowiska łąkowe oraz niszczeniem stanowiska archeologicznego.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: minimalne

10. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Nogat

Jest to relatywnie niewielki obszar, rozciągający się wzdłuż doliny rzek Nogat. Sama dolina jest jednym z najciekawszych obiektów pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, z małą liczbą zagrożeń i niewielką liczbą obiektów antropogenicznych. Dolina cechuje się dużym stopniem naturalności, choć jednocześnie trudną dostępnością. Ciekawym elementem przyrodniczym są dobrze zachowane ekotony brzegowe w postaci pasów szuwarów. Do obiektów o największym

wpływie negatywnym na krajobraz należy zaliczyć linie energetyczne i wiadukty drogowe (największe na DK7 i S7) – mają jednak one lokalne znaczenie dla degradacji walorów widokowych, gdyż przebiegają liniowo w poprzek doliny. Pozostałe obszary i obiekty zagrożeń to kompleks ogródków działkowych w Malborku oraz obiekty oczyszczalni ścieków i zakładu przemysłowego Sonac Uśnice (utyliczacja odpadów zwierzęcych), które formalnie zlokalizowane w granicach obszaru chronionego krajobrazu, otoczone są zadrzewieniami i lasem, maskującymi je w przestrzeni. Z tych względów obszar oceniany jest jako teren o niewielkim zagrożeniu.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

11. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Płutnicy

Jest to nowy obszar chronionego krajobrazu, ustanowiony w 2021 r., obejmujący dno i częściowo zbocza doliny rzeki o ogólnie niewielkim stopniu zagrożenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Dolina niemal w całości, poza niewielkim fragmentem zalesiony, objęta jest użytkowaniem rolniczym ze znacznym udziałem użytków zielonych w postaci łąk kośnych. Stanowią one specyficzny element krajobrazu doliny o nikłym stopniu zagrożenia trwałości użytkowania. Fragmentarycznie w zboczach doliny spotkać można niewielkie powierzchniowo pozostałości wyrobisk raz wysypiska gruzu budowlanego. Na krawędzi wysoczyznowej, przy górnej granicy zboczy doliny, następuje rozwój zabudowy – szczególnie w otoczeniu wsi Łebcz, Werblinia, Starzyński Dwór, Potczyno, mający wpływ na obniżenie walorów krajobrazowych widzianych z dna doliny.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

12. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy

Rozległy i silnie rozciągnięty równoleżnikowo obszar, który w ogólnej ocenie został uznany za umiarkowanie zagrożony. Charakter obszaru jest niejednorodny pod względem zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych i występujących na nim presji. Znaczna część doliny Wierzycy i jej bliskiego otoczenia, zwłaszcza w zachodniej i środkowej części obszaru, cechuje się dobrze zachowanym krajobrazem kulturowym, z fragmentami krajobrazu przyrodniczo-kulturowego. Obszary ważniejszych przekształceń i zagrożeń grupują się natomiast w licznych strefach otoczenia występujących na tym terenie jezior, zarówno w zachodniej, południowej, jak i północno-wschodniej części obszaru. Tereny podlegające nasilającej się presji i degradacji walorów krajobrazu są liczne i występują w znacznym rozproszeniu. Do większych z nich należą rozwijające się kompleksy zabudowy w rejonie jeziora Godziszewskiego, jak również w rejonie jezior: Krąg, Zagnanie, Przywidz, a miejscami nad Wierzycą – np. Bartoszyłas. Występująca tu zabudowa cechuje się całkowitym chaosem form i stylu, a bardzo duża powierzchnia grodzonych działek powoduje silną izolację brzegów jeziora i wzrost udziału barier ekologicznych w krajobrazie. Ponadto do zagrożeń walorów krajobrazowych zaliczono linię energetyczną najwyższych napięć, przecinającą wschodnią część obszaru i stanowiącą silną dominantę w krajobrazie (stupy nośne widoczne nawet na przebiegu przez las). Do specyficznych zagrożeń zidentyfikowanych w granicach obszaru należy niszczący obiekt zabytkowy – stary, gotycki kościół protestancki w m. Pogódki (brak należytej ochrony i konserwacji obiektów). Sylweta tego kościoła jest wyróżniającym i zdecydowanie dominującym elementem w panoramie krajobrazu ruralistycznego tej miejscowości, zwłaszcza przy ekspozycji ze strony południowej. Z sylwetą konkuruje m. in. wysoki maszt przekaźnikowy zlokalizowany na przeciwległym wyniesieniu w obrębie tej miejscowości, wprowadzając dysonans w krajobrazie. Został on zlokalizowany w strefie ochrony wsi o historycznej wartości kulturowej (wyznaczonej w SUiKZP gm. Skarszewy). Również w gminie Skarszewy zidentyfikowano obiekt produkcyjny (dominanta powierzchniowa, chaos zabudowy i form zagospodarowania), położony częściowo również w strefie ochrony sąsiedniej wsi Koźmin.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

13. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wietcisy

Relatywnie niewielki obszar chronionego krajobrazu w ocenie ogólnej zaliczono do obszarów o niewielkim zagrożeniu. Zdiagnozowane tu zagrożenia są nieliczne i rozproszone po całej jego powierzchni. Większość występuje jednak w rejonie wsi Szczodrowo. Zdiagnozowane zagrożenia są związane m.in. z eksploatacją kruszywa naturalnego (piasku i żwiru), ale największe obszary przekształcone w ten sposób położone są na wschód od tej miejscowości, bezpośrednio na krawędzi doliny Wietcisy. Należy jednak zaznaczyć, że jedno z dwóch występujących tu dużych wyrobisk znajduje się w trakcie rekultywacji i zagospodarowania (utworzony staw z mostkiem). Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Wietcisy nadal zachowuje na rozległych powierzchniach typowy dla regionu krajobraz przyrodniczo-kulturowy (rolno-leśny) i w związku z tym może być zaliczony do najlepiej zachowanych w tej grupie obszarów chronionych.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

14. Obszar Chronionego Krajobrazu Fragment Borów Tucholskich

Średniej wielkości obszar chronionego krajobrazu, gdzie na znacznych powierzchniach terenów leśnych występujących w granicach tego obszaru nie zdiagnozowano zagrożeń krajobrazu. Koncentrują się one głównie w części północnej – w rejonie Borowego Młyna i dotyczą przede wszystkim wciąż rozwijającej się zabudowy rekreacyjnej i częściowo mieszkaniowej nad jeziorami Gwiazda, Gwieździno i Młyńskim. Zagrożenie to dotyczy w największym stopniu dużych powierzchni położonych nad jeziorem Gwiazda, najpiękniejszym krajobrazowo jeziorem w całym obszarze chronionym. Lokalizacja tej zabudowy i zajmowana przez nią powierzchnia prowadzi do znaczącego pogorszenia stanu zachowania walorów krajobrazu i środowiska przyrodniczego (izolacja rynny jeziora, zagęszczenie barier migracyjnych wokół niego). Zdiagnozowano tu także występowanie na znacznych powierzchniach zabudowy o charakterze wybitnie substandardowym, złożonej z prymitywnie obudowanych przyczep kempingowych, co potęguje wrażenie ogólnego chaosu i degradacji walorów krajobrazowych. Specyficznym elementem w skali całego obszaru jest zwarty i duży powierzchniowo (ponad 6,5 ha) kompleks nowoczesnej zabudowy rekreacyjnej (domki na wynajem o wysokim standardzie – „Ostoja Bukowo”) w miejscowości Bukowo. Jest to całkowicie obcy element w krajobrazie rolniczo-leśnym obszaru, wprowadzający obcą formę zabudowy i zagospodarowania terenu. Ponadto odnotowano nieliczne zagrożenia o charakterze punktowym – wieże przekaźnikowe w Borowym Młynie i Brzeźnie Szlacheckim – stanowiące lokalne dominanty wysokościowe.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

15. Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu

Stosunkowo niewielki powierzchniowo obszar, w którego granicach zidentyfikowano łącznie 20 miejsc zagrożeń. Znaczna część z nich dotyczy obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Gniew, w tym w otoczeniu zamku. Ich forma i styl zakłócają ład i wprowadzają chaos w zagospodarowanie obszarów zlokalizowanych w sąsiedztwie tego zabytkowego obiektu. W sąsiedztwie przebiegu drogi krajowej, w miejscowości Nicponia, występuje nieestetyczna zabudowa magazynowa, z placami składowymi (hałdy kruszywa, gruzu). Obiekt położony jest w strefie ochrony konserwatorskiej przedpola widokowego z zamku w Gniewie (ustalonej w SUiKZP gm. Gniew), nie jest jednak eksponowany widokowo. Jednym z ważniejszych tego rodzaju obiektów, położonych jednak w dalszej odległości od zamku jest ciepłownia w Gniewie, z obecnością dominant wysokościowych (komin i maszt przekaźnikowy telefonii). Ponadto do obszarów i obiektów wpływających na walory krajobrazowe zaliczają się tereny produkcyjne i składowe zlokalizowane w otoczeniu – w rejonie Nicponii i miejscowości Brodzkie Młyny. Do zagrożeń o charakterze liniowym zalicza się droga krajowa

nr 91, przecinająca wschodnią część obszaru. Środkową i zachodnią część obszaru można uznać za znacznie lepiej zachowaną. Jedynym większym zagrożeniem, rozpoznanym w zachodniej części, jest stara niszcząca zabudowa hodowlana w dolinie Wierzycy (Stocki Młyn). Obiekty są nadal użytkowane (brak możliwości szczegółowej weryfikacji – teren ogrodzony, zakaz wstępu).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

16. Gowidliński Obszar Chronionego Krajobrazu

Duży powierzchniowo obszar chronionego krajobrazu w ocenie ogólnej zaliczono do obszarów o dużym stopniu zagrożenia. Na ocenę taką w głównej mierze wpływa obecność zabudowy rekreacyjnej i jej rozwój w otoczeniu głównych jezior – przede wszystkim Gowidlińskiego, ale także Gostomko, Węgorzyno i kilku innych. W wielu miejscach powoduje to znaczące zagęszczenie barier ekologicznych (grodzenie terenu niemal do wody). W mniejszym stopniu za zagrożenie została uznana rozwijająca się zabudowa mieszkaniowa na obrzeżach Sulęcyna i Sierakowic. Zjawisko rozwoju zabudowy tych jednostek osadniczych występuje na znacznych powierzchniach, jednak w większości nie zostało potraktowane jako zagrożenie. W kilku miejscach występują zagrożenia związane z eksploatacją kruszywa, z czego wymienić należy przede wszystkim największą na analizowanym obszarze żwirownię „Żakowo VI” (rejon Sulęcyna). Dość liczne są także wielkogabarytowe obiekty przemysłowe. Część z nich (w tym np. tartaki) cechuje się brakiem uporządkowania terenu, podniszczoną i nieestetyczną zabudową. Na północ od Gowidlina występuje natomiast kilka dużych i nowoczesnych obiektów tego rodzaju, będących dominantami w krajobrazie. Do bardzo silnych dominant krajobrazowych zalicza się linia energetyczna 400kV przebiegająca przez południową część obszaru, w rejonie miejscowości Gostomie. Bardzo wysokie słupy nośne tej linii są widoczne z dużej odległości, nawet na odcinkach przebiegających przez las (słupy znacznie wyniesione ponad korony drzew). Do zagrożeń tego typu należą także wieże przekaźnikowe, z których jedna – położona w Gowidlinie, silnie konkuruje z wieżą zabytkowego cmentarza przy obserwacji panoramy z wzniesień, z kierunku południowo-wschodniego. Wieża zlokalizowana została w strefie ochrony ekspozycji zespołu ruralistycznego, ustalonej w SUIKZP gm. Sierakowice.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: duże

17. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezioro Bobięcińskie Wielkie ze Sibską Górą

Brzegi jeziora Bobięcińskiego, w dużej mierze stanowiące granicę południową obszaru, są zalesione; nie występują tu elementy obniżające wartość krajobrazu (od zachodniej strony lasy są trudnodostępne komunikacyjnie, co prawdopodobnie jest jednym z czynników hamujących presję turystyczną). Miejscowość Bobięcino stanowi kilka starych większych gospodarstw w części północno-wschodniej oraz zgrupowanie domów jednorodzinnych w części południowej (przy wschodnim brzegu jeziora Bobięcińskiego Małego). Jako zagrożenie ujęta została presja turystyczna w południowej części Bobięcina, gdzie pojawia się coraz więcej przyczep kampingowych, rozstawianych chaotycznie, a częściowo zabudowywanych daszkami i pozostawianych na cały rok oraz część miejscowości, w której powstaje coraz więcej małych budynków o funkcji rekreacyjnej, różniących się stylem. W północnej części obszaru przebiega równoleżnikowo nowa linia energetyczna 400 kV z bardzo wysokimi słupami nadleśnymi (do 110 m wys.) – widoczna z wielu kilometrów. Zarówno linia jako całość jak i pojedyncze słupy znacząco wyróżniają się z otoczenia. Pozostałe miejscowości charakteryzuje zabudowa zwarta (zwykle stare gospodarstwa w różnym stanie technicznym); inne zabudowania – rozrzucone w krajobrazie rolniczo-leśnym siedliska, stanowią element stały od wielu dziesiątków lat.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

18. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich

Jeden z najmniejszych i formalnie najmniej przekształconych obszarów chronionego krajobrazu – ze zidentyfikowanymi zaledwie 6. formami zagrożeń; specyficznie zlokalizowany w bezpośrednim centrum miasta Człuchów i w znacznym stopniu otoczony zabudową miejską. Obecny stan jest wynikiem znacznego zmniejszenia tego obszaru ze względu na przeprowadzoną wcześniej weryfikację obszaru i wyznaczenie jego nowych granic, omijających występujące w otoczeniu jezior obszary zainwestowane i zagrożenia. Obszar obejmuje bezpośrednie, najbliższe otoczenie jezior, zaś jedynymi formami antropopresji w granicach obszaru chronionego są: niewielki fragment zabudowy miasta na wschód od zamku w Człuchowie – obejmujący częściowo parking samochodowy oraz w różnym stopniu zachowane obiekty budowlane (niektóre historyczne, odnowione, niektóre w złym stanie technicznym), rekreacyjne użytkowanie strefy brzegowej jeziora Rychnowskiego, z niewielkimi powierzchniami wydepczyk i elementami zainwestowania rekreacyjnego oraz lokalizacja dwóch dróg (krajowej nr 22 i wojewódzkiej nr 188), wyraźnie dostrzegalnych w granicach i w sąsiedztwie obszaru chronionego, cechujących się znacznym ruchem pojazdów i oddziaływaniem hałasu na otoczenie. Istotne z krajobrazowego punktu widzenia formy degradacji powierzchni terenu, środowiska i krajobrazu, znajdują się formalnie poza granicami obszaru chronionego krajobrazu, choć są z jego obszaru doskonale widoczne obniżając jego wartości widokowe i estetyczne (do obiektów tych należą tereny toru motocrossowego przy ul. Kamiennej, znacznych rozmiarów silosy zbożowe, czy składowiska materiałów i odpadów budowlanych – w obrębie różnych placów i nieruchomości).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

19. Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Dzierżgoń

W obszarze dominują otwarte krajobrazy rolnicze (rozległe widoki), a istniejące miejscowości charakteryzują się w miarę zwartą zabudową. Sporo pojedynczych gospodarstw, przede wszystkim w północnej części obszaru (Tulice i Waplewko), zostało zniszczonych. Kilka wsi cechuje się zabudową poPGR'owską, ale o cechach zabudowy zwartej i w miarę możliwości zadbanej (np. Balewo). Główne zagrożenia krajobrazowe stanowią linie energetyczne. Występują też istniejące i potencjalne zagrożenie zabudową lotniskową (w tym w formie przyczep kempingowych): północny kraniec jeziora Balewskiego (koło Balewa) i nad jeziorem Dzierżgoń – przede wszystkim: Jakubowo i Julianowo, w mniejszym stopniu na północ od Rodowa, w Górowychach i Popówku. Dotychczasowa zabudowa lotniskowa jest w miarę zwarta i podobna gabarytowo, ale stanowi mieszaninę stylów (zwracają uwagę przyczepy tzw. "holenderskie"). Potencjalnie silne zagrożenie stanowi planowane Centrum badawczo rozwojowe hodowli trzody chlewnej na działkach 119/5 i 119/6 Waplewo (na ponad 40 tys. sztuk trzody chlewnej w Waplewie) – teren byłego PGR wykupiony, ogrodzony i pilnowany. Teren otoczony jest farmami wiatrowymi – wszystkie zlokalizowane są poza granicą obszaru, ale widoczne z prawie każdego miejsca na obszarze obszaru chronionego krajobrazu (podobnie przekaźnik radiowo-telewizyjny – SLR Stacja Linii Radiowych – w Rodowie).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

20. Obszar Chronionego Krajobrazu Jezioro Łętowskie i okolice Kępic

Zagrożenia koncentrują się głównie w pasie biegnącym z północy na południe – od Osieczek do Biesowiczek, po obu stronach Wieprzy. Do najważniejszych należą tereny przemysłowe i poPGR'owskie: zrujnowane obiekty budowlane (cegielnia, warsztaty, kurniki), substandardowa substancja mieszkaniowa z otaczającym bałaganem (rozrzuconymi odpadami). Na Wieprzy usytuowane są dwie elektrownie wodne (Kępka i Biesowice), utrudniające przepływ w korytarzu ekologicznym, ale stanowiące równocześnie atrakcję turystyczną. W południowej części Kępic zlokalizowane są tereny przemysłowe. Na północ i południe od Kępic funkcjonują wielkoobszarowe ogródki działkowe, stanowiące zwarte obszary z niską zabudową (zadbane altanki). W wielu miejscach widoczna jest wycinka lasów (np. za parkingiem leśnym nad jez. Przyjezierze,

w południowej części obszaru). Na niedostępnych terenach leśnych zidentyfikowano miejsca osuszania torfowisk i bagien oraz likwidacji ich naturalnej szaty roślinnej. Wiele z dróg wiejskich zarosło, ale pozostały aleje drzew, co pozytywnie wpływa na krajobraz. W miejscowości Warcino zwraca uwagę dużo budynków w bardzo złym stanie technicznym. Uwagę zwracają również liczne wieże radiokomunikacyjne – stacje bazowe telefonii komórkowych. Największą dominantą – widoczną prawie z każdego miejsca (nawet miejscami w środku lasu) jest nowa linia energetyczna 400kV, prowadzona na bardzo wysokich słupach (do 110 m). Zarówno linia jako całość jak i pojedyncze słupy znacząco wyróżniają się z otoczenia.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

21. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Ryjewskich

Obszar chronionego krajobrazu zmieniony w niewielkim stopniu (północna część zalesiona, w południowej rozległe widoki z rolniczo zagospodarowanej wysoczyzny). Południowo-zachodnia granica obszaru, u podnóża skarpy (gdzie występują niewidoczne na zarośniętym zboczu niewielkie naturalne osuwiska, nieujęte w bazie SOPO), jest w dużej mierze trudnodostępna (pozagradzane dojazdy, zarośnięte ścieżki). Jednym z zagrożeń jest nowa zabudowa jednorodzinna wkraczająca na tereny rolnicze od strony Tychnowych i w Starym Dworze.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

22. Lipuski Obszar Chronionego Krajobrazu

Duży powierzchniowo obszar chronionego krajobrazu w ocenie ogólnej zaliczono do obszarów o umiarkowanym stopniu zagrożenia. Występujące w jego granicach zagrożenia są różnego rodzaju. Do stałych elementów, związanych z dużą lesistością i przemysłem drzewnym, należą liczne tartaki, z których większość została zakwalifikowana do zagrożeń związanych z lokalizacją dominujących obiektów wielkopowierzchniowych. Obiekt tego rodzaju, w miejscowości Trzebuń, zlokalizowany został w granicach strefy ekspozycji zabytkowych układów przestrzennych, ustalonej w SUiKZP gm. Dziemiany. W Dziemianach odnotowano także chaos rozmieszczenia funkcji przemysłowych i mieszkaniowych, w rejonie największego tartaku. Ponadto z elementów o charakterze dominant wysokościowych wymienić należy kilka wież przekaźnikowych, w tym jedną – na wzgórzu w Dziemianach, dość wyraźnie dominującą w krajobrazie i konkurującą z sylwetą kościoła. Jako zagrożenia krajobrazu ujęte zostały także zespoły rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej, a także rekreacyjnej w rejonie Lipusza, prowadzące do izolacji i zagęszczenia barier ekologicznych w rejonie korytarza ekologicznego doliny Wdy, a także jezior (m.in. Karpno). Jako zagrożenia odnotowano także zespoły obcych form zabudowy wielorodzinnej (Lipusz, Dziemiany).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

23. Obszar Chronionego Krajobrazu Międzywala Wisły

Jeden z lepiej zachowanych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym obszarów o niewielkiej liczbie oraz powierzchni zagrożeń. Obszar ochrony uległ zmianie (po weryfikacji) w 2024 roku obejmując granicami obszaru całą przestrzeń międzywala Wisły, po sąsiedztwo z Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Nogat. Obszar ten stanowi unikat ekologiczny wielkiej naturalnej doliny zalewowej (obecnie obwałowanej). Współczesny, antropogeniczny charakter krajobrazu doliny, znacząco odbiega od jej pierwotnego charakteru, po wykonanych w przeszłości regulacjach przeciwpowodziowych. Z tego względu jako punkt wyjścia do formułowania i identyfikacji zagrożeń, przyjęto stan obecny i strukturę przestrzeni w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat. W granicach obszaru jako największe zagrożenia zidentyfikowano lokalizację dominujących w krajobrazie obiektów wysokościowych i obszarowych (komunikacyjnych i energetycznych) – związanych z przecinającą poprzecznie dolinę Wisły infrastrukturą techniczną obiektów mostowych

(na drogach krajowych S7 i 22 oraz linii kolejowej o randze krajowej), a także linii energetycznych 110 kV i 440 kV. Jednocześnie uznano, że mimo, iż w dnie zalewowym doliny Wisły miejsce dawnych i naturalnych dolinnych łąk zalewowych zajmują dziś grunty orne, a linia brzegowa rzeki jest umocniona, z występującymi kamiennymi ostrogami, nie należy traktować tych elementów jako zagrożenia w rozumieniu bieżących procesów wpływających na strukturę ekologiczną krajobrazu, są one bowiem pozostałością i kontynuacją procesów gospodarowania w dolinie Wisły liczących już ponad 100 lat (w odniesieniu do ich charakteru fizjonomiczno-funkcjonalnego). Zupełnie odmiennym i specyficznym obszarem zagrożenia jest obszar zwałowania urobku z wydobycia kruszywa (piasku) z dna Wisły (koncesja na wydobycie piasku z dna rzeki). Zdegradowana jest tu strefa brzegowa oraz fragment dna doliny Wisły, na podmokłych siedliskach i szuwarach. Na brzegu rzeki składowany jest urobek w postaci hałd piasku, który wywożony jest drogą techniczną.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

24. Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar o specyficznym wydłużonym i rozczłonkowanym kształcie, rozciągający się od otoczenia jeziora Orkusza na północy, przez jeziora Klasztorne i Kucki w centralnej części po jezioro Czarne na południu, obejmuje swą powierzchnią także rozległe, dominujące kompleksy leśne w północnej i środkowej części. Tym samym pod względem przyrodniczo-krajobrazowym podstawowymi walorami tego obszaru są walory rekreacyjne, co znajduje swe odbicie w zagospodarowaniu przestrzennym i zagrożeniach. Na zidentyfikowanych obszarach zagrożenia stanowią skupiska domów letniskowych lub ośrodki wczasowe – zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie (na styku z linią brzegową) jezior oraz obszary stanowiące dawne, niewielkie powierzchniowo żwirownie (w tym 1 będąca czynnym obszarem górniczym) oraz 3 linie energetyczne średniego i wysokiego napięcia. Powierzchniowo dominującym zagrożeniem są skupiska licznych domów i ośrodków letniskowych, które są w całości wygradzone, z ograniczonym dostępem (tylko dla właścicieli i użytkowników), odgradzające dostęp do linii brzegowej jezior, nad którymi są zlokalizowane. Są one też największym problemem krajobrazowym i przyrodniczym – w znaczeniu funkcjonalnym środowiska naturalnego, gdyż stanowią praktycznie nieprzekraczalne bariery ekologiczne. Część ośrodków i obiektów jest w złym stanie technicznym, a wszystkie są znacznie zróżnicowane architektonicznie, stanowiąc często fizjonomiczny dysonans z otoczeniem i przestrzeń o cechach chaosu urbanistycznego. Proporcje tych powierzchni zarówno do powierzchni jeziornej i leśnej, jak i całego obszaru chronionego krajobrazu są relatywnie niewielkie, dlatego ogólna ocena zagrożeń została określona jako stopień umiarkowany. W granicach tego obszaru znajduje się także duży Zakład Utylizacji Odpadów Gliwa Mała, jest on jednak położony w enklawie śródlądowej i całkowicie otoczony szerokim pasem zakrzewień i zadrzewień.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

25. Nadmorski Obszar Chronionego Krajobrazu

Jeden z największych i jednocześnie najbardziej zagrożonych i zdegradowanych krajobrazowo obszarów chronionych w województwie pomorskim. Obszar ten padł ofiarą swej lokalizacji w bezpośrednim sąsiedztwie wybrzeża otwartego morza. Od wielu lat postępuje tu praktycznie niekontrolowany proces zainwestowania rekreacyjnego, w postaci skupisk zróżnicowanych architektonicznie i technicznie obiektów letniskowych – domów (wszelakiej konstrukcji i materiałów), domków letniskowych, przyczep kempingowych i barakowozów, wiat, kiosków itp. Wiele z tych obiektów stanowi pod względem formalno-prawnym samowole budowlane. Obiekty te tworzą skupiska, przy czym są one posadowione na wydzielonych, grodzonych i częściowo obsadzonych krzewami działkach, wydzielanych na obszarze dawnych użytków rolnych – w przewadze łąk. Część przyczep jest sezonowo zwożona i przechowywana na miejscowych „parkingach” – przy gospodarstwach rolnych lub odrębnie wydzielonych działkach. Liczba tego typu obiektów szacowana jest na ponad tysiąc, skupionych w kilkudziesięciu obszarach. Z przyrodniczego i krajobrazowego

punktu widzenia jest to trwała forma degradacji zasobów i walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz historycznych. Skupiska tej formy zagospodarowania, tworzące kompleksy chaosu wizualnego i funkcjonalnego, występują w rejonie Karwi, Karwieńskich Błot Pierwszych, Odargowa, Dębek i Białogóry. Poza tymi skupiskami rozwijają się prężnie tereny zabudowy mieszkaniowej i lotniskowej, tworzące chaos o cechach suburbanizacji, powiększające znacząco wcześniej istniejące jednostki osadnicze. Wraz z degradacją walorów krajobrazowych następuje na skutek zagospodarowania terenu degradacja wielu elementów środowiska – od powierzchni gruntu, przez zanieczyszczenie wód (podziemnych i powierzchniowych) po degradację biosfery i jej funkcjonalnych powiązań. Jednocześnie w obszarach tych zachodzi współwystępowanie wielu rodzajów zagrożeń – wyróżnianych wg definicji określonych w audycie krajobrazowym. Spośród ogółem 64 obszarów zagrożeń w granicach tego obszaru, aż 48 obszarów zostało wyznaczonych jako zagrożenie w oparciu o chaos urbanistyczny, przestrzenny i fizjonomiczny wywołany rozwojem wszelkich form zabudowy. Poza tymi zagrożeniami w dwóch obszarach rozwija się produkcja ogrodnicza, w oparciu o wielkopowierzchniowe, wygradzone plantacje borówki amerykańskiej oraz hodowlę warzyw w oparciu o tunele foliowe. Poza fizycznym wygradzeniem tych obszarów, co stanowi na znacznej powierzchni barierę dla przemieszczania się organizmów zwierzęcych, współwystępuje tu zainwestowanie w postaci wielkopowierzchniowych tuneli foliowych. Niemal we wszystkich obszarach zainwestowanych całkowitej degradacji uległy walory fizjonomiczne. Ogólnie obszar został przekształcony, zainwestowany i zdegradowany w najwyższym stopniu pośród wszystkich obszarów chronionego krajobrazu w województwie – co stanowi podstawę do syntetycznej oceny jako zagrożonego w stopniu dużym.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: duże

26. Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu

Ogólna ocena zagrożeń obszaru jest określona jako umiarkowana, co wynika z faktu, iż większość z zagrożeń to zagrożenia o niewielkim charakterze zmian. Najwięcej zagrożeń zlokalizowanych jest w okolicach Opalenia oraz wzdłuż DK 90 i DK91. Największe powierzchniowo zagrożenia to żwirownia oraz przedsiębiorstwo wielobranżowe w Opaleniu.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

27. Obszar Chronionego Krajobrazu na południowy-wschód od jeziora Bielsko

Najmniejszy z obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim, z minimalnymi zagrożeniami w jego zachodniej części. Między linią kolejową a starszą zabudową Trzmielewa, potencjalnym zagrożeniem jest przeznaczenie 2,5 ha użytku zielonego na zabudowę. Nie wiadomo na jaką skalę i jak szybko będzie postępować nowa zabudowa, ale ze względu na ekspozycję terenu sugerowane jest sporządzenie mpzp z określeniem parametrów zabudowy. W miejscowości Trzmielewo, w części północnej, znajduje się całoroczna baza harcerska ZHP, gdzie część budynków jest w nienajlepszym stanie technicznym, a dla budynku położonego wzdłuż drogi sugerowana jest zmiana kolorystyki (np. utrzymanie w tonacji jasnych beży, co nawiązywałoby do pozostałych obiektów i nie byłoby tak krzykliwe), a także – w miarę możliwości finansowych, poprawa stanu technicznego budynków. Potencjalnym zagrożeniem wzdłuż jeziora Bielsko, między Trzmielewem a Jeziernikiem, jest groźba budownictwa mieszkaniowego między linią brzegową jeziora a linią kolejową. Część terenów jest wykupiona, ale jeszcze niezagospodarowana lub występują pojedyncze niewielkie domki rekreacyjne.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: minimalne

28. Obszar Chronionego Krajobrazu Okolice Jezior Krępsko i Szczytno

Teren w granicach obszaru chronionego krajobrazu należy uznać za przekształcony w niewielkim stopniu, z obecnością – zwłaszcza w części zachodniej - rozległych powierzchni o dobrze i bardzo dobrze zachowanym krajobrazie kulturowym i przyrodniczo-kulturowym. Zidentyfikowane tu zagrożenia grupują się w znacznej mierze w rejonie Przechlewa i Konarzyn. Dotyczą one różnego rodzaju zabudowy, w tym głównie produkcyjnej i składowej, stanowiącej lokalne dominanty powierzchniowe lub wprowadzających chaos przestrzenny i stylistyczny. Do głównych obiektów tego rodzaju należy zaliczyć wielkopowierzchniową zabudowę produkcyjną na północ od Przechlewa, jak również duży obiekt hodowlany, zlokalizowany w miejscowości Dobrzyń, przy południowo-wschodniej granicy obszaru. Terenem podlegającym nasilającej presji i degradacji walorów krajobrazu, jest rozrastający się, duży powierzchniowo, obszar zabudowy w rejonie wsi Rzewnica, nad zachodnim brzegiem jeziora Szczytno (otoczenie Rzeczenicy). Występująca tu zabudowa cechuje się całkowitym chaosem form i stylu, a bardzo duża powierzchnia grodzonych działek powoduje silną izolację brzegów jeziora i wzrost udziału barier ekologicznych w krajobrazie. Przejawy nasilającej się ingerencji w krajobraz i walory przyrodnicze stwierdzono również bezpośrednio w sąsiedztwie rzeki Brdy (w obrębie jej doliny) we wsi Ciecholewy. Rozwijająca się tu zabudowa i infrastruktura powodują izolację korytarza ekologicznego, chaos i przekształcenie krajobrazu, a także istotną ingerencję w ukształtowanie stoków doliny rzecznej. Niepokojącym przejawem presji na najcenniejsze krajobrazowo i przyrodniczo fragmenty otoczenia jeziora Krępsko, jest lokalizacja zabudowy i nieustalonej infrastruktury na dwóch malowniczych półwyspach tego jeziora w rejonie wsi Krępsk. Zwłaszcza półwysp północny jest całkowicie ogrodzony i oznaczony tablicami o zakazie wstępu (ogranicza to możliwość oceny zachodzących zmian i zagrożeń).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

29. Otomiński Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar stosunkowo niewielki, cechujący się małą ilością zagrożeń, ale specyficzny – niemal wyłącznie leśny, z niewielkimi enklawami śródleśnymi – często o podmokłym charakterze, jedną większą enklawą śródleśną – zagospodarowaną dla celów sportowo-rekreacyjnych (strzelnica sportowa) oraz jednym większym zbiornikiem jeziornym – jezioro Otomińskie, wykorzystywanym chętnie dla celów rekreacyjnych, wraz z jego otoczeniem. Wszelkie istotne zagrożenia i formy przekształceń występują w bezpośrednim otoczeniu obszaru – poza jego granicami, wokół których silnie rozwija się zabudowa o zróżnicowanym charakterze, zazwyczaj o funkcjach mieszkaniowych i usługowo-mieszkaniowych. Obszar silnie penetrowany i poddany presji rekreacyjnej, nie uwzględnianej w zagrożeniach audytu. Z krajobrazowego punktu widzenia, zagrożenie dla walorów obszaru stanowi także intensywnie prowadzona gospodarka leśna w postaci rębni gniazdowych.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

30. Obszar Chronionego Krajobrazu Pas Pobreża na wschód od Ustki

Obszar krajobrazowo dwudzielny – w północno-wschodniej części i w północnej – w pasie nadmorskim – dominują siedliska leśne, w środkowej, południowej i południowo-zachodniej części dominuje użytkowanie rolnicze, z silną presją inwestycyjną na zabudowę – z dominacją letniskowej. W zachodniej części wyraźnie jest czytelna presja ze strony miasta Ustki. W rejonie miejscowości Przewłoka na obszar chroniony wkracza zabudowa podmiejska Ustki, zaś w środkowej części obszaru, na północ od Wytowna w obszarach użytków rolnych rozwija się i planowana jest zabudowa o charakterze mieszkaniowo-rekreacyjnym, a znaczne powierzchnie są podzielone geodezyjnie na drobne działki. Również w północno-wschodniej części obszaru, na zachód od Dębiny i w rejonie Rowów, rozwija się zabudowa letniskowa o zróżnicowanej stylistyce i jakości zabudowy – w tym na obszarach łąk i obszarów leśnych. Do dominujących w krajobrazie obiektów należą także betonowe umocnienia promenady przy plaży w Rowach, maszt telekomunikacyjny w Poddąbiu oraz szyldy, banery, reklamy i tymczasowe stoiska towarzyszące zabudowie w Rowach, Dębinie i Ustce oraz ulicom

w sąsiedztwie tych miejscowości. Ogólnie zagrożenie dla zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszaru określono jako umiarkowane. Ze względu na rosnącą presję inwestycyjną zarówno ze strony Ustki, jak i Rowów oraz liczne podziały geodezyjne gruntów rolniczych na małe działki należy oczekiwać, że zmiany krajobrazowe będą w tym obszarze nabierały na sile.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

31. Obszar Chronionego Krajobrazu Pas Pobrzeża na zachód od Ustki

Obszar obejmuje pas lasów nadmorskich, poddany dość silnej presji ze strony użytkowania gospodarczego (lasów gospodarczych) oraz rekreacyjnego i przylegający do nich od strony południowej obszar częściowo podmokłych łąk z objętym ochroną rezerwatową jeziorem Modła. Jest to przestrzeń o ogólnie umiarkowanym stopniu zagrożeń, związanych głównie z antropogenicznym wpływem na tereny leśne i podmokłe – w tym obszar rezerwatu przyrody. Zagrożenia obejmują przede wszystkim osuszanie, fizyczną zmianę cech siedlisk i przyspieszanie sukcesji roślinności krzewiastej na terenach podmokłych, naturalnych ekosystemach nieleśnych wraz z fragmentarycznym niszczeniem naturalnych ekotonów brzegowych zbiornika jeziora Modła i obszarów podmokłych. Odnotować należy degradację otoczenia jeziora Modła, położonego w faunistycznym (ptasim) rezerwacie przyrody, poprzez prowadzenie działalności związanej z rybactwem, pozostawianie starych sieci, odpadów, zaśmiecanie terenu i eutrofizację zbiornika. Z przyrodniczego punktu widzenia podstawowe zagrożenia w tym obszarze to melioracje sąsiadujących bagien, zanieczyszczenia wód, eutrofizacja i wypływanie wód jeziora, ekspansja gatunków szuwarowych na siedliska łąkowe. Ponadto we wschodniej części jednostki występują tereny zabudowane (Łędowo Osiedle), z obszarem jednostki wojskowej, których zabudowa istotnie ogranicza i degraduje wartości krajobrazowe. W środkowo-północnej części obszaru położony jest niewielki, silnie zdegradowany obszar wydmy, ze zniszczonymi siedliskami i resztkami zbiorowiska leśnego.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

32. Polaszkowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Należący do najmniejszych powierzchniowo obszarów chronionego krajobrazu wyróżnia się negatywnie stopniem przekształcenia krajobrazu, przez co uznany został w ocenie ogólnej jako obszar o dużym zagrożeniu krajobrazu. Za zdecydowanie najpoważniejsze i najpowszechniej występujące w jego granicach zagrożenie należy uznać rozwój zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej. Zjawisko to, koncentrujące się głównie w jego środkowej części, przybrało charakter wielkopowierzchniowych zmian, prowadzących do praktycznie całkowitego zaniku dotychczasowego krajobrazu przyrodniczo-kulturowego (rolniczo-leśnego). Lokalizowane są tu pojedyncze domy lub nawet zespoły zabudowy o mieszanym charakterze, prowadzące do znaczącego chaosu form, o silnie zróżnicowanym stylu zabudowy. Nad większymi jeziorami (Hutowe, Polaszkowskie) odnotowano także obecność zabudowy substandardowej, z wykorzystaniem przyczep kempingowych, a ponadto znaczny stopień wygrodzenia terenu, powodujący nieomal całkowitą izolację jezior i przyległych do nich obszarów. Skala tego zjawiska na terenie omawianego obszaru jest bardzo duża. W jego wschodniej części – nad jeziorem Piaseczno, odnotowano obecność bardzo rozległego terenu (z niewielką powierzchnią zabudowy) ogrodzonego siatką, całkowicie uniemożliwiającą przedostanie się nad jezioro. Stopień zagrożenia i jednocześnie zaniku typowych cech krajobrazu, dla ochrony których został powołany Polaszkowski Obszar Chronionego Krajobrazu skłania do dyskusji nad zasadnością jego utrzymania na dużych jego powierzchniach.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: duże

33. Obszar Chronionego Krajobrazu Północny – część wschodnia

Obszar przekształcony w niewielkim stopniu. Dzięki oddaleniu od głównych dróg i ośrodków miejskich zachowany w bardzo dobrym stanie. Do pozytywnych aspektów warto zaliczyć porządek wokół zabudowań i zrehabilitowanie jezora Białe Błoto. W obszarze wyznaczono 5 miejsc zagrożeń krajobrazu. Potencjalne zagrożenie może stanowić (nadmierne) wprowadzanie zabudowy rekreacyjnej w miejscowości Wieck, na zachód od drogi, oprócz niewielkich estetycznych domów z drewna widać pojedyncze przyczepy kempingowe i barakowóz, ale są tam również zlokalizowane działki na sprzedaż (ogłoszenie o działkach na sprzedaż – uzbrojenie działek w elektryczność).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

34. Obszar Chronionego Krajobrazu Północny - część zachodnia

Obszar Chronionego Krajobrazu Północny – część zachodnia składa się z dwóch części o odmiennym typie krajobrazu: zalesionej części południowo-środkowej i północnej – rolniczej. Zagrożenia uwidaczniają się głównie w pasie od miejscowości Raduń do Lubni i wzdłuż południowo-zachodniej granicy obszaru. Zwraca uwagę spora liczba miejsc wydobywania piasku i żwiru (częściowo wyrobiska nielegalne, niektóre porzucone). W kilku z nich deponowane są odpady budowlane i śmieci. W okolicy Lubni i Orlika wyróżniono cztery miejsca zagrożeń związanych z lokalizacją wielkoobszarowych obiektów produkcyjnych. Największym obszarem zagrożenia jest położony na północ od Lubni teren osuszania torfowisk i bagien oraz likwidacji ich naturalnej szaty roślinnej (21,5 ha). Presja turystyczna, w postaci nowych domków letniskowych i całorocznych wypoczynkowych (w tym zadaszonych przyczep kempingowych) zidentyfikowana została niedaleko jeziora Młotyno Wielkie, oraz – na większą skalę – na południu obszaru, w miejscowości Broda. Substandardowe domki różnego stylu sytuowane są na grodzonych działkach, co silnie wpływa na pojawienie się barier w krajobrazie (utrudnień w przemieszczaniu się nie tylko zwierząt ale i ludzi). Zjawisko to jest niepokojące ze względu na jego postępowanie w czasie – grodzone są kolejne działki w środku lasu, a na następnych istnieją już przyłaczka. Nie wskazywano jako zagrożenia wcześniejszych śródlęsnych osiedli o charakterze rekreacyjnym, położonych np. nad jeziorem Blewicz czy Skąpym, ze względu na stały charakter i niewielką skalę zjawiska (tereny trudnodostępne, gdyż część dróg leśnych jest zamknięta dla ruchu kołowego).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

35. Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Redy-Łęby

Duży powierzchniowo obszar w ocenie ogólnej zaliczono do obszarów o dużym stopniu zagrożenia. Bliski kontakt z ośrodkami miejskimi – Wejherowem i Łęborkiem, a także przebieg łączącej je drogi krajowej nr 6 wywiera silną presję na tereny położone w tym pasie. Obszar wyróżnia się bardzo szerokim spektrum zagrożeń. Do zagrożeń o charakterze liniowym należą eksponowane, wysokie linie energetyczne, a także drogi, z drogą krajową nr 6 na czele. W rejonie Strzebielina i Bożego Pola odnotowano większe nagromadzenia obiektów przemysłowych o znacznych gabarytach, kwalifikujących je do powierzchniowych dominant w krajobrazie. Negatywnym przykładem wielkopowierzchniowej koncentracji zabudowy produkcyjnej, cechującej się dużym nagromadzeniem obiektów zaniedbanych, częściowo zniszczonych, powodującym znaczący dysonans krajobrazowy, jest zespół zabudowy w Strzebielinie, przy drodze krajowej nr 6, obejmujący łącznie powierzchnię ok. 40 ha. Odnotowano także zagrożenia związane z intensyfikacją rolnictwa i zakładaniem wielkopowierzchniowych upraw na terenach typowych dla tradycyjnego użytkowania łąkowo-pastwiskowego w dnie pradoliny. Dotyczy to dużego obszaru upraw, w tym prowadzonych w tunelach foliowych, w rejonie Bożego Pola. W granicach obszaru znajdują się także liczne, czynne wyrobiska eksploatacyjne kruszywa naturalnego, do największych z nich należy żwirownia w Górze Pomorskiej. Mniejsze obiekty tego rodzaju znajdują się w rejonie Zelewa i Jezewa. Przykładem wyjątkowo czytelnego zagrożenia związanego z chaosem przestrzennym i wizualnym związanym z obecnością reklam, są odcinki otoczenia drogi krajowej nr 6 na wschód od Strzebielina.

Zlokalizowano tam ciąg wielkogabarytowych, „krzykliwych” reklam, ustawionych w miejscu widocznej ekspozycji zalesionych stoków pradoliny z drogi krajowej nr 6, w strefie bardzo atrakcyjnej krajobrazowo. Poważnym zagrożeniem aktualnie i w przyszłości jest realizowana aktualnie budowa drogi ekspresowej S6 przebiegającej na długim odcinku przez południowo-wschodnią część omawianego obszaru.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: duże

36. Przywidzki Obszar Chronionego Krajobrazu

Jeden z silniej przekształconych i zagrożonych obszarów, poddany wielokierunkowej antropopresji, w północnej części praktycznie zdegradowany i trwale pozbawiony walorów krajobrazowych, z bardzo silną presją inwestycji energetycznych – m.in. jedną z największych na Pomorzu stacją elektroenergetyczną Gdańsk Przyjaźń, liniami wysokich napięć 110 kV i 400 kV – w tym dwutorową linią elektroenergetyczną 400 kV Gdańsk Przyjaźń – Żydowo Kierzkowo oraz linią Gdańsk Przyjaźń – Pelplin - Grudziądz, z licznymi, silnie widocznymi w przestrzeni słupami linii energetycznych. Przez obszar przebiegają fragmenty drogi krajowej nr 20 oraz długi odcinek drogi wojewódzkiej nr 221 – które cechują się dużym ruchem pojazdów, stanowiąc m.in. barierę antropogeniczną. Innymi obiektami zainwestowania są: nowa farma fotowoltaiczna, liczne skupiska zabudowy rekreacyjnej oraz rozwijającą się zabudowa mieszkaniowa w strefie suburbanizacji otoczenia Obszaru Metropolitalnego G-G-S – w szczególności w sąsiedztwie miejscowości Kolbudy i Przywidz. Nowa zabudowa obejmuje dawne użytki rolne dochodząc do ściany lasu. W otoczeniu rozwijającej się zabudowy trafiają się nieewidencjonowane w bazie surowców geologicznych niewielkie obszary eksploatacji żwiru oraz składowiska odpadów – głównie gruzu i materiałów budowlanych. Liczne w krajobrazie są obszary zdegradowane w wyniku prowadzenia procesów inwestycyjnych. W różnych miejscach obszaru występują skupiska zabudowy rekreacyjnej letniskowej i pobytovej, miejscami substandardowej, o silnie zróżnicowanym charakterze fizjonomicznym i technicznym, na kilku obszarach trwają intensywne prace budowlane związane z powstawaniem nowych skupisk zabudowy. Występuje też kilka obszarów silnie zdegradowanych w wyniku niszczenia powierzchni ziemi, jej erozji oraz składowania odpadów budowlanych. Na północ od Przywidza położony jest tor motocrossowo-quadowy - urządzony na gruntach rolnych i nieużytkach, silnie degradujący powierzchnię ziemi i wyraźnie wykazujący ekspansję w terenie.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: duże

37. Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Darżlubskiej

Obszar w ocenie ogólnej cechujący się umiarkowanym zagrożeniem. Do zdiagnozowanych zagrożeń występujących w jego granicach należą żywiołowo rozwijająca się zabudowa mieszkaniowa w miejscowości Leśniewo (środkowa część obszaru). Zjawisko to przybrało charakter wielkopowierzchniowych zmian, prowadzących do praktycznie całkowitego zaniku dotychczasowego krajobrazu przyrodniczo-kulturowego (rolniczo-leśnego), występującego w analizowanym rejonie obszaru. Prowadzi to do poważnej i trwałej zmiany fizjonomii krajobrazu. Obszar wyróżnia się także obecnością licznych obiektów o charakterze dominat wysokościowych, którymi są wieże przekaźnikowe, a także liczne (z uwagi na dużą powierzchnię terenów leśnych) leśne wieże p-pożarowe. Ze względu na usytuowanie wewnątrz kompleksów leśnych są one znacznie mniej ekspozowane. W części północnej obszaru – w rejonie Lubocina - występuje natomiast kumulacja obiektów wysokościowych o charakterze dominat, do których należą 2 wieże przekaźnikowe oraz napowietrzna linia energetyczna. W granicach obszaru chronionego występują także odkrywkowe wyrobiska kruszywa naturalnego (piaski i żwiry) w Tyłowie, a także teren eksploatacyjny powiązany z produkcją prefabrykatów betonowych – przy północnej granicy obszaru (częściowo w jego obrębie). Jest on położony dodatkowo w strefie ochrony krajobrazu ustalonej w SUiKZP gm. Krokowa. Na wschodnim krańcu obszaru, w rejonie wsi Stawutówko, następuje silna degradacja walorów

przyrodniczych i krajobrazowych poprzez zajmowanie zmeliorowanego dna doliny, w sąsiedztwie ul. Pałacowej przez teren „Parku Ewolucji” – obszaru o charakterze rozrywkowym, z całkowitym przekształceniem pierwotnego charakteru doliny w postać parku rozrywki z krzykliwymi i wielkimi formami wyposażenia oraz obcymi wzorami kultury budowlanej (np. Stonehenge, piramida, sfinks, bajkowe domki etc.).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

38. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzek Szkarpaży i Tugi

Obszar rozciągający się wzdłuż Doliny rzeki Szkarpaży i rzeki Tugi, z rozszerzeniem powierzchni w rejonie Tujska – Żelichowa – Chełmka. Obszar niemal pozbawiony zagrożeń wg kryteriów audytu krajobrazowego. Czytelna w terenie – jako dominanta krajobrazowa, pozostaje linia 110 kV – od Żelichowa na północ. Łącznie zidentyfikowano tu 9 zagrożeń, w tym zagrożenia stanu zachowania licznych zabytkowych obiektów budowlanych wsi Drewnica, Rybina, Marzęcino. W obszarze pojawia się nowa zabudowa o zróżnicowanym charakterze – w tym obiekty rekreacyjne (także substandardowe). Obiekty rekreacyjne skupiają się w sąsiedztwie cieków.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

39. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierżoń

Obszar cechuje się ogólnie niewielkim stopniem zagrożenia, przy czym na jego dużym fragmencie, w północnej części, nie zidentyfikowano obiektów i obszarów zagrożeń. Cechą specyficzną i zdecydowanie wyróżniającą ten obszar spośród pozostałych jest bardzo duża liczba przekształceń związanych z odkrywkową eksploatacją kruszywa, obejmująca łącznie (włączając również niewłaściwie zrekultywowane wyrobiska) aż 9 wyznaczonych obszarów (połowa ogólnej liczby). Główne rejon odkrywkowej eksploatacji kruszywa naturalnego (piasku i żwiru) zlokalizowane są na zachód i południe od miasta Dzierżoń. Pozostałe zagrożenia występują nielicznie, a do ważniejszych z nich zaliczyć należy zabudowę rekreacyjną i mieszkaniową, rozwijającą się w rejonie Przemarku, bezpośrednio przy jeziorze Mottawa Wielka, z elementami chaosu w sposobie zagospodarowania i zabudowy terenu. Są to procesy nasilające się głównie na zachodnim brzegu jeziora. Jedno ze zidentyfikowanych zagrożeń obejmuje zabudowę produkcyjną w miejscowości Myślice. Obiekt, położony jest w strefie ochrony konserwatorskiej ekspozycji panoramy wsi, z wieżami kościołów (ustalenie SUIKZP gm. St. Dzierżoń), stanowiąc lokalną dominantę i konkurując silnie z bryłą kościoła w panoramie wsi od strony szosy. Obszar chroniony w części zachodniej otoczony jest farmami wiatrowymi – zlokalizowanymi poza jego granicą, ale widocznymi z licznych miejsc na jego obszarze.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

40. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy

Niewielki obszar o dość rozczłonkowanym kształcie – wzdłuż Liwy i jezior: Grażymowskich, Burgale, Sowica. Duży odsetek terenów zalesionych i podmokłych – szczególnie w południowej i centralnej części terenu. W północno-wschodniej części obszaru znajduje się większy odsetek użytków rolnych – w tej części znaczącym zagrożeniem krajobrazu jest przebiegająca nowa linia wysokiego napięcia 400kV – dominująca nad płaskim krajobrazem rolniczym. Największe zagrożenia zlokalizowane są w północno-zachodniej części obszaru, w sąsiedztwie Prabut: obszary zdegradowane – m.in. wysypiska, place składowe, zaśmiecenia, itp. oraz kompleksy zrujnowanej zabudowy – związane są z obszarami po PGR i powojkowymi. Łącznie na terenie wyznaczono 9 miejsc zagrożonych oceniając skalę zagrożeń jako ogólnie niewielką.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

41. Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu

Stopień zagrożenia tego obszaru określono ogólnie jako umiarkowany. Znaczna część ze zidentyfikowanych obiektów dotyczy rejonów przemysłowych i produkcyjnych zlokalizowanych na styku obszaru z miastem Kwidzyn, jak również rozwijającej się wielkopowierzchniowej zabudowy produkcyjnej w sąsiedztwie miejscowości Bądk. Dużą powierzchnię zajmuje tam także tor motokrosowy, powodujący fizyczną degradację gleb i siedlisk, jak również występowanie sztucznych mikroform terenowych (nasypy, wały). Do zagrożeń w granicach obszaru należą także stosunkowo liczne linie energetyczne, stanowiące lokalne dominanty w krajobrazie i zakłócające jego percepcję. Ze względu na różne gabaryty (wysokości) słupów nośnych, jak również różny kontekst krajobrazowy, niektóre fragmenty linii, nie stanowiące dominant w krajobrazie, nie zostały zakwalifikowane jako zagrożenie. Do specyficznych zagrożeń zidentyfikowanych w granicach obszaru zaliczono niszczące obiekty zabytkowe – do których należą m.in. stary budynek młyna na rzece Liwie w Kwidzynie (brak należytej ochrony i konserwacji obiektów). Pomimo relatywnie znacznej liczby zidentyfikowanych obiektów i zagrożeń, środkowa i południowa część obszaru posiada dość dobrze zachowane cechy krajobrazu kulturowego, a także przyrodniczo-kulturowego (duży kompleks leśny wzdłuż doliny Wisły). Na terenach leśnych zidentyfikowano miejscami zagrożenia związane z melioracjami torfowisk, w tym obszarów pierwotnie bezodpływowych.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

42. Obszar Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej

Położona pomiędzy brzegiem Zatoki Gdańskiej, a korytami Martwej Wisły, Wisły Śmiałej i Przekopu Wisły Wyspa Sobieszewska już od lat międzywojennych ma charakter obszaru rekreacyjnego dla mieszkańców Trójmiasta. W granicach obszaru zlokalizowane są dwa rezerваты przyrody – na jego północno-zachodnim krańcu Rezerwat Ptasi Raj, zaś na północno-wschodnim krańcu Rezerwat Mawia Łacha. Obszar Wyspy Sobieszewskiej cechuje się wybitnie trójdzielnym charakterem przyrodniczo-krajobrazowym, z silnie wyodrębnioną i czytelną w krajobrazie strefą lasów nadmorskich (w jego północnej części), strefą rolniczą (w środkowej i południowej części) oraz strefą zurbanizowaną, ukształtowaną pasmowo – w środkowej i południowej części wyspy. W szczególności pasmo rozwoju zabudowy, położone na południowej granicy pasa leśnego oraz jego rekreacyjne wykorzystanie stanowią główny obszar antropopresji. Właśnie z tą strefą wiążą się największe zagrożenia, obejmujące przede wszystkim: presję użytkowania rekreacyjnego i oddziaływania infrastruktury technicznej na siedliska naturalne – zwłaszcza pasa leśnego oraz stref brzegowych cieków, wprowadzanie silnie zróżnicowanych fizjonomicznie i standardem form zabudowy (od substandardowych domków letniskowych po zabudowę indywidualną i zbiorową mieszkaniową i usługową), pojawianie się i wzrost barier ekologicznych związanych z obszarami zabudowy – w tym gradzenia w strefie brzegowej zbiorowisk leśnych i niszczenie ich ekotonu brzegowego, zaś w sferze kulturowej zły stan techniczny i niszczenie obiektów zabytkowych, a w strefie użytków rolnych – zanik charakterystycznych dla obszaru Żuław Gdańskich elementów rozłogu pól, upraw i pasów zadrzewień śródpolnych. Największym mankamentem dla ochrony walorów krajobrazowych jest różnorodność, a wręcz kakofonia form zabudowy, chaos przestrzenny i stylistyczny obiektów oraz brak estetyki w kształtowaniu strefy zabudowanej, której towarzyszy zaśmiecenie terenu. Zaśmiecenie stanowi też zagrożenie środowiska w pasie leśnym, w którym jest ono wynikiem masowej penetracji rekreacyjnej.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

43. Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Lęborskich

Jeden z najmniej przekształconych obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim, który w znacznej części pokryty jest lasami i użytkami rolnymi, o silnie zróżnicowanej, typowo młodogłacjalnej rzeźbie terenu. Zachowanie stanu całości obszaru pod względem krajobrazowym należy oceniać jako dobre, zaś zagrożenia jako niewielkie. Największym obszarem zagrożenia i jednocześnie najsilniejszą formą antropopresji jest kopalnia kruszywa w rejonie wsi Pogorzelice - Bąkowo, obejmująca obecnie ok. 50 ha powierzchni i prowadząca czynną eksploatację w określonym koncesją obszarze górniczym. Drugim silnie przekształconym obszarem, objętym procesami inwestycyjnymi związanymi z rozwojem zabudowy mieszkaniowej i usługowo-mieszkaniowej jest zachodnie otoczenie jeziora Lubowidzkiego, który to obszar może być oceniony jako strefa suburbanizacji Lęborka - obejmująca otoczenie miejscowości Gorzele - Lubowidz - Rybnik. Ze względu na bliskie położenie Lęborka i stosunkowo wygodny dojazd drogą krajową nr 6, obszar ten stanowi strefę podmiejskiej zabudowy.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

44. Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Ramlejskich

Niewielki obszar powstały po likwidacji Kartuskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, na powierzchni dobrze zachowanych walorów krajobrazowo-przyrodniczych o ekstensywnej zabudowie, wyraźnie zróżnicowany na dwie części – północną leśną i południową rolniczą. Obszar o silnie urozmaiconej rzeźbie, nadającej mu charakteru terenów podgórskich i wysokich walorów widokowych. Niewielkie zagrożenia identyfikowane w tym obszarze obejmują tylko dwa obszary związane z zabudową w rejonie miejscowości Ramleje i powstawaniem obiektów o zróżnicowanej formie architektury oraz stworzeniem barier ekologicznych w postaci wygrodzeń przestrzeni otwartych. W obszarze dominuje rozproszona zabudowa zagrodowa nie identyfikowana jako zagrożenie. Drugi typ zagrożeń dotyczy ściśle walorów estetycznych krajobrazu i wiąże się z rozproszonymi w przestrzeni tablicami reklamowymi, sytuowanymi w sąsiedztwie dróg publicznych – stanowią one rażący element dewaloryzacji harmonijnego krajobrazu młodogłacjalnego. Ogółem dla całości obszaru zagrożenia ocenione jako niewielkie.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: niewielkie

45. Obszar Chronionego Krajobrazu Źródłowy obszar Brdy i Wieprzy na wschód od Miastka

W części południowej obszaru źródłem istniejących i potencjalnych zagrożeń jest presja turystyczna wzdłuż południowo-zachodniej brzegu jeziora Głębokiego (Świeszyno) – zarówno w postaci nowych ośrodków wypoczynkowych, jak i prywatnych działek z „całorocznymi” przyczepami kempingowymi. Na terenie kilku byłych ośrodków wypoczynkowych powstały nowe obiekty, zaś jeden został opuszczony i popada w ruinę. Część terenu wykupiona została przez kilku właścicieli i objęta jest zainwestowaniem rekreacyjnym o różnym standardzie. Na wschód od Miastka, między drogami ograniczającymi obszar od północy i południa, rozpościerają się tereny rolnicze ze starymi siedliskami, pozostającymi w dużym rozproszeniu. Część terenów objęta jest nową zabudową, nie związaną z rolnictwem. W lasach występują enklawy rolnicze z niewielkimi zwartymi wsiami o przewadze starej zabudowy zagrodowej, bądź budynków po PGR'owskich. We wschodniej części obszaru największe zagrożenie stanowi farma wiatrowa z sąsiadującą fabryką mebli ogrodowych (na południe od Wałdowa). Przez środek obszaru ze wschodu na zachód przebiega nowa linia energetyczna 400 kV prowadzona na bardzo wysokich słupach (do 110 m). Zarówno linia jako całość, jak i pojedyncze słupy, znacząco wyróżniają się z otoczenia. Rośnie znacząco liczba wież radiokomunikacyjnych i stacji bazowych telefonii komórkowej – prawie w całym obszarze (poza lasami).

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: umiarkowane

46. Obszar Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich

Jeden z obszarów najbardziej przekształconych i poddanych silnej i wielokierunkowej presji – zwłaszcza na jego obrzeżach, sąsiadujących z terenami zurbanizowanymi w północnej, zachodniej i południowo-zachodniej części. Przekształcenia krajobrazu i komponentów środowiska związane są głównie z presją inwestycyjną – w zakresie zabudowy obiektami i na terenach o zróżnicowanych funkcjach (mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna), rozwoju systemów przesyłowych energetyki, rozwoju energetyki OZE, rozwoju sieci obiektów komunikacyjnych. Presja inwestycyjna wyraźnie rozwija się od strony głównych ciągów komunikacyjnych dróg krajowych S7 oraz nr 91, a także w sąsiedztwie granic głównych ośrodków aglomeracji gdańskiej. W granicach obszaru wytypowano łącznie 34 obszary i obiekty zagrożenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych, cechujących się różną wielkością, różnym charakterem i natężeniem zagrożenia dla zachowania walorów krajobrazowych. Ze specyficznych cech tego obszaru na uwagę zasługuje fakt, że tradycyjnie był to obszar upraw polowych z dominacją łąk i pastwisk (tzw. subregion łąkowy) – w zasięgu, którego stwierdzono obecnie istotne zmiany użytkowania rolniczego – zakwalifikowane jako zagrożenie „zanikanie tradycyjnych upraw charakterystycznych dla regionów” – polegające na zaniechaniu dawnych upraw użytków zielonych i wprowadzeniu produkcji towarowej roślin uprawnych na gruntach ornych – w tym rzepaku. Jest to zarówno wynik zmian klimatyczno-glebowych (zmniejszenie wilgotności gruntów na najniższej położonych n.p.m. częściach Żuław Gdańskich – jak i zmian w technologii i ekonomice produkcji rolnej i wyższej opłacalności produkcji na gruntach ornych – dostosowanej do koniunktury na rynku rolnym – tj. uprawy zbóż, rzepaku czy buraków cukrowych). Do tej samej grupy zagrożeń zaliczono też zmianę upraw polegającą na wprowadzeniu wielkopowierzchniowej uprawy wierzby energetycznej. Jednak najpowszechniej występującym zagrożeniem pozostaje w tym obszarze rozwój infrastruktury technicznej, w tym terenów zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej. Posiadają one silnie zróżnicowany charakter morfologiczny, techniczny i fizjonomiczny, z licznie występującymi formami tzw. zabudowy łąkowej lub zagonowej, polegającej na zabudowaniu jednej, specyficznej działki porolnej, o wydłużonym kształcie, na której dokonano zmiany przeznaczenia, wprowadzając zabudowę mieszkaniową wśród użytków rolnych (zazwyczaj osiedla developerskie, bez przeprowadzenia scalania i podziału gruntów, w celu zyskania racjonalnego kształtu działki budowlanej). Obszary te cechują się intensywną zabudową, znaczącym pokryciem terenu materiałami nieprzepuszczalnymi i niewielką powierzchnią terenów aktywnych biologicznie oraz brakiem terenów rekreacyjnych. Stanowią też w otwartej, płaskiej przestrzeni wyraźne dominanty krajobrazowe.

Ogólna ocena stopnia zagrożenia: duże

REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZU

Rekomendacje i wnioski dla poziomu regionalnego dla krajobrazów w obrębie obszarów chronionego krajobrazu znajdują się w rozdziale 7.1. w części II – WYNIKI AUDYTU.

Rekomendacje i wnioski dla poziomu lokalnego, dla krajobrazów priorytetowych w obrębie obszarów chronionego krajobrazu, zostały opracowane w kartach krajobrazów priorytetowych. Dla pozostałych krajobrazów w obrębie obszarów chronionego krajobrazu przedstawia tabela poniżej.

Ponadto dla krajobrazów w obrębie rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000 w granicach obszarów chronionego krajobrazu obowiązują zapisy planów ochrony, planów zadań ochronnych i rekomendacji zawartych w aktach prawnych ustanawiających te formy.

W zakresie rekomendacji dotyczących czynnej ochrony ekosystemów leśnych, lądowych i wodnych obowiązują zapisy adekwatnych uchwał w sprawie utworzenia obszarów chronionego krajobrazu.

Rekomendacje i wnioski dla poziomu lokalnego		
Lp.	Zagadnienie	Rekomendacje i wnioski
EKOSYSTEMY I STRUKTURA EKOLOGICZNA KRAJOBRAZU		
1.	RZEŻBA TERENU	a) rekomenduje się pozostawianie stromych zboczy, tworzących lokalne korytarze ekologiczne, w stanie naturalnym; b) rekomenduje się utrzymanie trwałej pokrywy roślinnej (zachowanie powierzchni biologicznie czynnej z zadrzewieniami i krzewami), ograniczającej erozję zboczy oraz utrzymującej ich stabilność.
2.	OBSZARY HYDROGENICZNE	a) rekomenduje się zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego pasów szuwarów wzdłuż brzegów jezior, rzek, starorzeczy i rozlewisk, niedopuszczenie do ich niszczenia, przerywania ciągłości i zmniejszenia powierzchni; zapis ten nie dotyczy inwestycji celu publicznego w zakresie budowy lub rozbudowy ogólnodostępnych kąpielisk publicznych oraz obiektów służących obsłudze przystani kajakowych i żeglarskich; b) rekomenduje się ograniczenie odtwarzania, modyfikacji i wykonywania nowych sieci melioracyjnych, dotyczących zwłaszcza torfowisk leśnych i śródpolnych; c) rekomenduje się zaniechanie działań naruszających warunki hydrologiczne torfowisk i ich zlewni, tj. mogących obniżyć poziom lub pogorszyć jakość wód powierzchniowych i podziemnych.
3.	EKOSYSTEM	a) rekomenduje się ochronę i kształtowanie ekotonów brzegowych zbiorowisk leśnych, z ograniczeniem realizacji nowej zabudowy; b) rekomenduje się zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących kompleksów i enklaw seminaturalnych zbiorowisk murawowych i krzewinkowych – w tym m.in. wrzosowisk, psiar oraz muraw napiaskowych i zbiorowisk z bażyną czarną; niedopuszczanie do ich zainwestowania, uproduktywnienia lub sukcesji roślinności krzewiastej i drzew; c) rekomenduje się zachowanie i ochronę zadrzewień nadwodnych wzdłuż brzegów jezior, rzek, starorzeczy i innych cieków oraz w sąsiedztwie rowów i kanałów melioracyjnych, za wyjątkiem prac utrzymaniowych służących gospodarce rolnej i wodnej; d) rekomenduje się ograniczenie grodzenia działek, zwłaszcza w strefie korytarzy ekologicznych oraz brzegów cieków, jezior i małych oczek wodnych, torfowisk i podmokłości; e) rekomenduje się pozostawienie przestrzeni wolnych od zainwestowania umożliwiających utrzymanie migracji zwierząt; f) rekomenduje się przywrócenie dostępu do brzegu wód śródlądowych, w miejscach, gdzie ogrodzenia nieruchomości (campingów, ośrodków, domów letniskowych itp.) dochodzą do linii brzegowej wód uniemożliwiając lub utrudniając dostęp do wody i migrację zwierząt;

		g) rekomenduje się zachowanie ciągłości i integralności powierzchni leśnej w obszarach korytarzy ekologicznych; h) rekomenduje się zachowanie i odtwarzanie roślinności ekotonów brzegowych drobnych dopływów cieków, zakoli i meandrów rzecznych oraz starorzeczy wraz z zadrzewieniami i zakrzewieniami nadwodnymi; i) rekomenduje się ograniczenie zabudowy w przebiegu istniejących korytarzy ekologicznych.
4.	OBSZARY LEŚNE	a) rekomenduje się zachowanie w stanie dotychczasowym harmonijnego krajobrazu polan śródleśnych, tworzących wnętrza krajobrazowe, poprzez nielokalizowanie nowej zabudowy i niezalesianie tych terenów; b) rekomenduje się dążenie do wykształcenia i zachowania krajobrazów leśnych o zróżnicowanej strukturze wiekowej, z możliwie wysokim udziałem starodrzewów, przestojów i drzew biocenotycznych (drzewa stare, dziuplaste, wielopniowe, stanowiące siedliska porostów i grzybów); c) rekomenduje się kształtowanie krajobrazów leśnych, o składzie i strukturze leśnych potencjalnych zbiorowisk naturalnych; d) rekomenduje się ograniczenie stosowania zrębów wielkopowierzchniowych, zwłaszcza na stokach rynien jezior, dolin rzek, eksponowanych wzniesień itp.; e) rekomenduje się uznanie dobrze zachowanych zbiorowisk leśnych, typowych dla regionu, w tym lasów o szczególnych walorach przyrodniczych (HCVF) za lasy/drzewostany referencyjne; wskazane jest zwiększenie powierzchni leśnej lasów/drzewostanów referencyjnych - adekwatnie do powierzchni, wartości i naturalności drzewostanów oraz struktury użytkowania gruntów; f) rekomenduje się zachowanie i ochronę najcenniejszych drzewostanów naturalnych (zgodnych z warunkami siedliskowymi) o wysokich walorach biocenotycznych oraz starodrzewów (powyżej wieku rębności gatunku) w tym starolasów.
5.	OBSZARY ROLNICZE	a) rekomenduje się ograniczenie przeznaczenia terenów rolnych na cele nierolnicze na obszarach polan śródleśnych oraz w zespołach otwartych krajobrazów dolin; b) rekomenduje się wprowadzenie ograniczenia nielokalizowanie zabudowy na trwałych użytkach zielonych na glebach pochodzenia organicznego (za wyjątkiem obiektów przeznaczonych na potrzeby indywidualnych gospodarstw rolnych); c) rekomenduje się zachowanie i ochronę zadrzewień na obszarach rolniczych, wzdłuż miedz, lokalnych dróg gruntowych oraz w sąsiedztwie rowów i kanałów melioracyjnych - za wyjątkiem prac służących utrzymaniu ich właściwego stanu i warunków prowadzenia gospodarki rolnej.

6.	ZIELEŃ URZĄDZONA	a) rekomenduje się zachowanie, odtwarzanie ciągłości i ochronę zadrzewień przydrożnych, w tym również przy realizacji inwestycji komunikacyjnych; b) rekomenduje się zachowanie historycznych alei drzew przy drogach; c) rekomenduje się przystanianie zielenią dysharmonijnych elementów zagospodarowania (stosowanie tzw. zieleni izolacyjnej); d) rekomenduje się zachowanie rodzimego charakteru zieleni urządzonej (gatunki roślin i tradycyjne formy ich stosowania) w przestrzeniach publicznych jako jednego z elementów istotnych dla zachowania charakterystycznych cech krajobrazu, wynikającego z uwarunkowań przyrodniczych oraz tradycji właściwej dla danego miejsca.
7.	PRZECIWDZIAŁANIE ANTROPOPRESJI	a) rekomenduje się likwidację i rekultywację miejsc nielegalnego pozyskiwania kopalin oraz nielegalnych składowisk odpadów; b) rekomenduje się rekultywację obszarów zdegradowanych w wyniku odkrywkowej eksploatacji kopalin, w zróżnicowanych kierunkach – rolnym, leśnym, wodnym – dostosowanych do warunków naturalnych i krajobrazu otoczenia; c) rekomenduje się rekultywację i renaturalizację obszarów zdegradowanych antropogenicznie w wyniku działalności budowlanej, przemysłowej, składowej, komunikacyjnej etc. – z dostosowaniem do warunków naturalnych i krajobrazu otoczenia; d) rekomenduje się zachowanie w stanie nienaruszonym harmonijnego krajobrazu polan śródleśnych oraz dolin rzecznych tworzących wnętrza krajobrazowe, poprzez wprowadzanie w aktach planowania przestrzennego ograniczenia ich zalesiania i zabudowy; e) rekomenduje się wprowadzenie w aktach planowania przestrzennego zapisów dotyczących kształtowania i ochrony ekotonów brzegowych ekosystemów wodnych; f) rekomenduje się prowadzenie działań ochronnych w ekosystemach leśnych, nieleśnych, wodnych, brzegowych, umożliwiających zapewnienie właściwych warunków funkcjonowania i trwałości tych ekosystemów).
STRUKTURA OSADNICZA I POTENCJAŁ KULTUROWY		
8.	OSADNICTWO	a) rekomenduje się ograniczanie niekontrolowanego rozwoju osadnictwa poprzez wykorzystanie w pierwszej kolejności istniejących obszarów zabudowy w ramach miejscowości oraz historycznych nieistniejących siedlisk w miejscowości i poza; b) rekomenduje się uwzględnianie w aktach planowania przestrzennego, szczególnie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, obszarów rozwoju osadnictwa i przekształceń istniejących struktur rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych dostosowanych do istniejących uwarunkowań

		kulturowych i krajobrazowych, w tym poszanowania tożsamości kulturowej istniejących struktur, poprzez zachowanie: czytelności historycznych układów ruralistycznych, układu rozplanowania, intensywności, skali, formy i proporcji oraz rozwiązań materiałowych zabudowy, charakterystycznych dla określonej jednostki osadniczej i lokalnej tradycji budowlanej.
9.	ARCHITEKTURA	a) rekomenduje się kształtowanie współczesnej zabudowy z zachowaniem czytelnej specyfiki i lokalnej tradycji budowlanej poprzez nawiązanie do parametrów i cech budynków zabytkowych (z uwzględnieniem bryły, w tym kształtu dachu, kompozycji elewacji, kolorystyki, materiałów oraz detalu architektonicznego); dla Obszarów Chronionego Krajobrazu: Rzek Szkarpawy i Tugi, Żuław Gdańskich, Doliny Rzeki Nogat określonych w katalogu LFA – Żuławy, dla Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich w katalogu LFA – Osady leśne; b) rekomenduje się opracowanie wzornika dla poszczególnych obszarów chronionego krajobrazu - zestawu przykładów form architektonicznych wskazujących tradycijną dla miejsca: skalę, kształt bryły, detal architektoniczny, materiały i kolorystykę budynków na potrzeby nowopowstającej zabudowy; c) rekomenduje się niewprowadzanie obcych stylistycznie elementów konstrukcyjnych i zdobniczych budynków, w szczególności charakterystycznych dla innych regionów kraju; d) rekomenduje się stosowanie historycznej kolorystyki i/lub materiałów wykończeniowych [elewacji], charakterystycznych dla poszczególnych obszarów; e) w obszarach przeznaczonych pod zabudowę rekomenduje się dążenie do zachowania istniejących drzew m.in. poprzez wykonanie inwentaryzacji zieleni wysokiej i wskazanie drzew do bezwzględego zachowania, a także takie planowanie zabudowy i zagospodarowania terenu, aby ograniczyć wycinkę do niezbędnego minimum.
10.	DZIEDZICTWO KULTUROWE	a) rekomenduje się zachowanie krajobrazu kulturowego układów ruralistycznych poprzez ustalenie lub utrzymanie zasad kształtowania zabudowy, w tym: linii zabudowy, usytuowania względem drogi i granic działki, gabarytów budynków, rozwiązań kolorystyczno- materiałowych, detali, itp. określanych szczególnie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; b) rekomenduje się wspomaganie badań naukowych nad dziedzictwem architektonicznym i kulturowym pozostałości dawnej sieci osadniczej regionu z dokumentowaniem zagrożonych elementów; c) rekomenduje się ochronę i rewaloryzację historycznych założeń zieleni komponowanej, w szczególności starodrzewu i form alejowych w ich obrębie; d) rekomenduje się niwelowanie negatywnych funkcji i form w krajobrazie i w otoczeniu zabytkowych elementów ekspozycji stanowiących dominanty i akcenty krajobrazowe poprzez zmianę

		sposobu zagospodarowania, przestanianie zielenią, usuwanie bądź przebudowę kolidujących obiektów; e) w przypadku termomodernizacji budynków historycznych rekomenduje się dążenie do zachowania zewnętrznych dekoracji fasadowych i/lub szlachetnych materiałów wykończeniowych (cegła, drewno, konstrukcja ryglowa); f) rekomenduje się zachowanie stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej poprzez prowadzenie odpowiedniego typu gospodarki leśnej tj. zręb odnowiony bez orki lub z orką bez pogłębiacza, a w przypadku obiektów o dobrym stanie zachowania - wyłączenie z działań gospodarki leśnej w obrębie stanowiska, także poprzez usytuowanie obiektu w tzw. kępie ekologiczne; g) rekomenduje się ochronę dziedzictwa archeologicznego i udostępnianie stanowisk archeologicznych posiadających czytelną formę krajobrazową dla celów dydaktycznych, naukowych i turystycznych, poprzez np. tworzenie parków kulturowych dziedzictwa archeologicznego.
11.	INFRASTRUKTURA	a) rekomenduje się ograniczenie lokalizowania farm fotowoltaicznych wraz z towarzyszącą infrastrukturą; ograniczenie nie dotyczy instalacji spełniających kryteria mikroinstalacji fotowoltaicznych (zgodnie z ustawą OZE); b) rekomenduje się nielocalizowanie instalacji OZE na obiektach indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków, a na obiektach ujętych w ewidencjach zabytków dopuszczenie ich w miejscach nieekspozowanych z przestrzeni publicznych albo w innym istotnym widoku; c) rekomenduje się nielocalizowanie farm wiatrowych.
WALORY WIDOKOWE I ESTETYKA		
12.	EKSPOZYCJA	a) rekomenduje się zachowanie walorów widokowych elementów ekspozycji (punktów i ciągów widokowych, osi widokowych, otwarć widokowych, przedpoli ekspozycji, w tym elementów ekspozycji wskazanych w uchwałach w sprawie obszarów chronionego krajobrazu wymagających ochrony) poprzez zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania lub poprzez wykluczenie zainwestowania, w tym reklam; b) rekomenduje się niesytuowanie obiektów potencjalnie dysharmonizujących, dominujących pod względem wysokościowym, kubaturowym czy kolorystycznym, zakłócających walory krajobrazowe, w tym elementy ekspozycji; c) rekomenduje się unikania zainwestowania przeciwległych brzegów jezior; d) rekomenduje się uwzględnienie w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy walorów krajobrazowych, w szczególności poprzez ochronę potencjalnych (także innych niż wyznaczone) przedpoli ekspozycji, osi widokowych, punktów widokowych oraz obszarów zabudowanych wyróżniających się lokalną formą

		architektoniczną, istotnych dla zachowania walorów krajobrazowych, stanowiących podstawę do wyznaczania "strefy ochrony krajobrazu" (art. 20 ust. 4 pkt 7 u.o.p.), w granicach krajobrazów priorytetowych zidentyfikowanych w obrębie obszarów chronionego krajobrazu.
13.	TURYSTYKA I REKREACJA	a) rekomenduje się eliminację lokalizacji dysharmonizujących obiektów turystycznych i lotniskowych oraz mieszkaniowych, w tym niezwiązanych trwale z gruntem, m.in. przyczep mieszkalnych, starych pojazdów, starych obiektów zaadaptowanych prowizorycznie do funkcji rekreacyjnej itp., w szczególności na przedpolach widokowych granicy polno-leśnej, wewnątrz krajobrazowych jezior oraz dolin rzecznych; b) rekomenduje się organizację i utrzymanie sieci znakowanych szlaków turystycznych eksponujących atrakcje krajobrazowe; c) rekomenduje się realizację, modernizację oraz utrzymanie infrastruktury turystycznej, niekolidującej z ochroną przyrody i krajobrazu obszarów chronionego krajobraazu; d) rekomenduje się dostosowanie skali i formy zabudowy obiektów turystycznych i lotniskowych do istniejącego krajobrazu kulturowego, także w zakresie utrzymania kolorystyki oraz rozwiązań materiałowych.
14.	PRZESTRZEŃ PUBLICZNA	a) rekomenduje się dostosowanie skali i formy obiektów małej architektury do istniejącego krajobrazu kulturowego, stanowiącego wartość krajobrazową, a także do charakteru wewnątrz urbanistycznych i krajobrazowych, w tym w zakresie utrzymania kolorystyki oraz rozwiązań materiałowych; b) rekomenduje się nielokalizowanie tablic reklamowych i urządzeń reklamowych, w tym na ogrodzeniach nieruchomości, na terenach leśnych, w obszarze wewnątrz krajobrazowych jezior i dolin rzecznych oraz polan śródleśnych; c) rekomenduje się nielokalizowanie tablic reklamowych i urządzeń reklamowych na obszarach i obiektach zabytkowych (objętych wpisem do rejestru zabytków oraz ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków) z dopuszczeniem szyldów na budynkach, w których funkcjonuje dany podmiot gospodarczy; d) rekomenduje się nielokalizowanie tablic reklamowych i urządzeń reklamowych w ciągach dróg o znaczeniu krajobrazowym w celu zachowania otwarc i ciągów widokowych; e) rekomenduje się nielokalizowanie wolnostojących nośników reklamowych umieszczonych w sposób przesłaniający obiekty o wartościach kulturowych lub walory krajobrazowe; f) rekomenduje się dążenie do stosowania ogrodzeń nawiązujących do tradycyjnych form i materiałów stosowanych w danej części regionu; g) rekomenduje się ograniczenie prefabrykowanych przestłowych ogrodzeń betonowych w miejscach eksponowanych, takich jak

		fronty działek oraz inne miejsca widoczne z terenów przestrzeni publicznej; h) rekomenduje się poprawę jakości i rozwój ogólnodostępnych przestrzeni publicznych (w tym nadwodnych) tworzących spójne ciągi spacerowe, łączące różne obszary miejscowości oraz wiążące istniejące i planowane funkcje.
INNE		
15.	POZOSTAŁE ZAGADNIENIA	a) rekomenduje się opracowanie i przyjęcie przez gminy znajdujące się w granicach obszarów chronionego krajobrazu uchwały w sprawie zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów znajdujących się w granicach obszarów chronionego krajobrazu; b) rekomenduje się uwzględnienie i koordynację działań podejmowanych dla osiągnięcia celów ochrony przyrody, wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody, przy uwzględnieniu ustaleń czynnej ochrony ekosystemów wskazanych w uchwale o wyznaczeniu obszarów chronionego krajobrazu; c) rekomenduje się podejmowanie działań związanych z ustanowieniem stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej, pomników przyrody nieożywionej, a także geostanowisk obejmujących najciekawsze elementy form rzeźby terenu, wybrzeża, głazy, źródliska, a także ciekawe odślonięcia geologiczne; d) rekomenduje się wspomaganie władz lokalnych w rewaloryzacji historycznych i naturalnych elementów regionu; e) rekomenduje się opracowanie projektu dokumentacji parku krajobrazowego w dolinie dolnej Wisły wraz z potencjalnym przekształceniem obszarów chronionego krajobrazu – w zakresie stanowiącym kontynuację przestrzenną stykającego się od południa parku krajobrazowego, w województwie kujawsko-pomorskim.

Wskazania obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony zabytków*		
Forma ochrony	Przedmiot ochrony	Lokalizacja
wpis do rejestru zabytków	cmentarz menonicki w Barcicach	Borowy Młyn, gm. Ryjewo, Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Ryjewskich
	układ ruralistyczny wsi Marzęcino wraz z otoczeniem	rejon wsi Marzęcino (gm. Nowy Dwór Gdański), Obszar

		Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat
	układ ruralistyczny wsi Długie wraz z otoczeniem	rejon wsi Długie (gm. Osieczna), Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich
	Układ ruralistyczny wsi Kasparus wraz z otoczeniem	rejon wsi Kasparus (gm. Osiek), Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich
	Układ ruralistyczny wsi Suchobrzeźnica wraz z otoczeniem	rejon wsi Suchobrzeźnica (gm. Osiek), Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich
wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa	nie wskazuje się	-
uznanie za pomnik historii	most drogowy na Wiśle w Tczewie	most na Wiśle (m.Tczew), Obszar Chronionego Krajobrazu Międzyzwała Wisły
	zespół Zamkowy i układ urbanistyczny Starego Miasta w Gniewie	zespół zamkowy oraz zespół miejski w obrębie zarysu średniowiecznych obmurowań w Gniewie (gm. Gniew), Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu
utworzenie parku kulturowego	zespół Zamkowy i układ urbanistyczny Starego Miasta w Gniewie	zespół zamkowy oraz zespół miejski w obrębie zarysu średniowiecznych obmurowań w Gniewie (gm. Gniew), Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu
	krajobraz kulturowy, zabytki nieruchome, historyczne układy ruralistyczne osad śródleśnych pogranicza kociewsko-borowiackiego	wsie Długie (gm. Osieczna) i Kasparus (gm. Osiek) wraz z najbliższym otoczeniem leśnym lub obszar całej jednostki krajobrazowej 22-314.52-84 (wówczas z uwzględnieniem wszystkich wsi w jej granicach), Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich
	cmentarzisko kurhanowe z kręgami kamiennymi z I – III w. n.e (k. wielbarska), grodzisko wczesnośredniowieczne i cmentarzisko kurhanowe z X – VII w. p.n.e. (k.łużycka)	Babi Dół – Borcz (gm. Somonino), Przywidzki Obszar Chronionego Krajobrazu

	stanowiska archeologiczne związane z systemem drewnianych pomostów stanowiących przeprawę przez dolinę Dzierzgonki z okresu wpływów rzymskich (Szlak Bursztynowy)	Bągart (gm. Dzierzgoń), Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń
	zespół osadniczy nad rzeką Gizdepką; grodzisko znane z literatury oraz kilka kurhanów, „Kamień Perkuna”	Sławutowo – Rekowo Górne, (gm. Puck), Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Darżłubskiej
	zespół kulturowo-krajobrazowy zamku i starego miasta z otoczeniem	m. Człuchów, Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich
	rynna jezior Krępsko i Szczytno – wielokulturowe ślady osadnictwa	Gm. Przechlewo, Obszar Chronionego Krajobrazu Okolice Jezior Krępsko i Szczytno
	Zespół osadniczy składający się z grodziska na wyspie Jez. Salińskiego oraz cmentarzyska kurhanowego (cypel jeziora); możliwe poszerzenie o wieś Salino i Mierzynko (cm. poewang, kościół, dwory, parki, aleja)	Salnino, Salinko (gm. Gniewino), Choczewsko-Saliński Obszar Chronionego Krajobrazu
	zabytki hydrotechniki Dłty Wisty, krajobraz kulturowy Żuław	Obszar Chronionego Krajobrazu Rzek Szarpawy i Tugi
	unikalny układ dwóch średniowiecznych wsi (z XIV w.) na obu brzegach Szarpawy, powiązanych historycznie i funkcjonalnie, wraz z dawną fortecą (z XVII w.)	Żuławki, Drewnica (gm. Stegna), Obszar Chronionego Krajobrazu Rzek Szarpawy i Tugi
	założenie rezydencjalno-krajobrazowe w Krokowej	Krokowa (gm. Krokowa), Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Darżłubskiej
	zespół klasztorny benedyktynek (ok. 1279 r.) w połączeniu z historycznym układem ruralistycznym wsi Żarnowiec - średniowieczna tradycja miejsca i kompozycja krajobrazowa	Żarnowiec (gm. Krokowa), Nadmorski Obszar Chronionego Krajobrazu

	Cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z I – II w. n.e. (k. wielbarska) - największe kręgi kamienne w Polsce, a drugie pod względem wielkości w Europie	Odry (gm. Czersk), Obszar Północny – część wschodnia
	krajobraz kulturowy, zabytki nieruchome, historyczne układy ruralistyczne osad śródlęśnych pogranicza kociewsko-borowiackiego	wsie Długie (gm. Osieczna) i Kasparus (gm. Osiek) wraz z najbliższym otoczeniem leśnym, Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich
	zespół osadniczy XI-XII w. (grodzisko oraz osady przyrodowe); najważniejsze centrum kulturotwórcze na wschód od dolnej Wisły we wczesnym średniowieczu, jedno z większych grodzisk w województwie pomorskim	Węgry, Gościszewo (gm. Sztum), Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Ryjewskich
	system szaniec obronnych z okresu wojen szwedzkich z I poł. XVII w.	Biała Góra (gm. Sztum), Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Ryjewskich
	wielokulturowe ślady osadnictwa w dorzeczu rzeki Wierzycy, osady i cmentarzyska, od epoki kamienia (III tys. p.n.e.) do wczesnego średniowiecza	gminy: Gniew, Morzeszczyn, Pelplin, Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu
	cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z I – III w. n.e. (k. wielbarska)	Węsiory (gm. Sulęcyno), Gowidliński Obszar Chronionego Krajobrazu
ustalenie ochrony w mpzp i lub decyzjach lokalizacyjnych	ekspozycja historycznej sylwety miasta Gniewu poza murami	obszar na południe od ul. Wiślanej i Promowej w Gniewie (gm. Gniew), Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu
	otwarcie widokowe z DK nr 91 zarówno z południowego jak i północnego kierunku (najazdu)	rejon punktów widokowych w strefach najazdu wzdłuż DK nr 90 (gm. Gniew), Gniewski Obszar Chronionego Krajobrazu
	tradycyjna zabudowa wsi Kępki	Kępki (gm. Nowy Dwór), Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat

* dotyczą wszystkich krajobrazów znajdujących się w granicach obszarów chronionego krajobrazu

Wskazania obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody*		
Forma ochrony	Przedmiot ochrony	Lokalizacja
park krajobrazowy	walory przyrodniczo-krajobrazowe dna doliny Wisły oraz funkcja korytarza ekologicznego o randze krajowej i europejskiej	Dolina dolnej Wisły – na odcinku od południowej granicy województwa po rejon węzła w Białej Górze – przekształcenie fragmentów Obszarów Chronionego Krajobrazu: Doliny Kwidzyńskiej, Nadwiślańskiego i Gniewskiego
	jeziora: Kamienickie i Święte wraz z obszarem pomiędzy nimi (powiększenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego)	gmina Cewice; jeziora Kamienickie i Święte znajdujące się częściowo w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórz Łębskich
	„obszar wydmowy” - dopełnienie ochronności aspektów geologicznych Zaborskiego Parku Krajobrazowego (powiększenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego)	w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Krępsko i Szczytno
	poprawa skuteczności ochrony aspektów florystycznych, hydrobiologicznych i faunistycznych obszaru Zaborskiego Parku Krajobrazowego (powiększenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego)	Kłonecznica-Parszenica, gminy: Lipnica i Konarzyny, w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Fragment Borów Tucholskich
	ochrona części obszaru Borów Tucholskich ze względu na występujące tam rzadkie i chronione gatunki grzybów, roślin i zwierząt oraz siedliska przyrodnicze, a także ochrona historycznych śladów kultury materialnej regionu dla ich zachowania i popularyzacji w warunkach zrównoważonego rozwoju (utworzenie Parku Krajobrazowego Doliny Wdy)	zachodnia część gminy Konarzyny i Człuchów, w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich
	tereny leśne wraz z śródleśnymi jeziorami lobeliowymi (powiększenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego)	obszar na wschód od linii kolejowej nr 201 w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy

	obszar leśny wraz z jeziorami lobeliowymi Kły i Duże Zmarłe oraz jeziorami Brzeźno, Młosino Wielkie, Młosino Małe i Kały (powiększenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego)	w granicach Obszarów Chronionego Krajobrazu: Lipuskiego i Północny – część zachodnia
	fragmenty wsi: Przezmark i Mortąg wraz z okolicznymi terenami leśnymi oraz jezioro Mołtawa Wielka (powiększenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Łławskiego)	południowo-wschodnia część gminy Stary Dzierzgoń w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń
obszar chronionego krajobrazu	wilgotne łąki nadmorskie u wylotu pradoliny Redy, cenne przyrodniczo i krajobrazowo, torfowiska niskie, gytiowiska, cenna awifauna;	obszar w dolinie rzeki Redy, ograniczony wzniesieniami Kępy Puckiej i Oksywskiej od wschodnich krańców miasta Reda i Rumia do granicy z Nadmorskim Parkiem Krajobrazowym – w obrębie krajobrazu priorytetowego o nr 22-313.51-10;
	dolina rzeki Łupawy, o wyróżniającym się krajobrazie, zróżnicowanych ekosystemach, dużych walorach turystycznych, rekreacyjnych i kulturowych, pełniąca funkcję korytarza ekologicznego;	dolina rzeki Łupawy – w zasięgu krajobrazów priorytetowych: 22-313.44-27, 22-313.44-82, 22-313.44-99 wraz z zalesionymi zboczami doliny
	dolina rzeki Liwy wraz z otaczającymi gruntami ornymi – harmonijny krajobraz użytków rolnych (powiększenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kwidzyńskiej)	dolina rzeki Liwy z otaczającymi gruntami w zasięgu krajobrazu priorytetowego o nr 22-314.81-9; gminy: Ryjewo i Kwidzyn
	dolina Łeby wraz z terenami zalewowymi, łąk i pól oraz terenami leśnymi	fragment pradoliny Redy-Łeby – Dolina rzeki Łeby - część północno-zachodnia w zasięgu krajobrazów priorytetowych: 22-313.46-3, 22-313.46-4, 22-313.41-7, 22-313.41-34, 22-313.41-45, w tym rezerваты przyrody: „łębskie Bagno”, „Bagna Izbickie, oraz "Las Górkowski".
	obszar tradycyjnego rolnictwa żuławskiego z zachowanymi obiektami zabytkowymi i	rejon Żuław Malborskich – na wschód od Obszaru Chronionego Krajobrazu Międzywala Wisły – w

	historycznie ukształtowanym rozłogiem pól	sąsiedztwie wsi Boręty – Nowa Cerkiew – Ostaszewo – Dworek (gm. Ostaszewo, Nowy Dwór Gdański, Lichnowy) – w zasięgu i otoczeniu krajobrazu priorytetowego o nr 22-313.54-36
	ruchome wydmy paraboliczne, bór bażynowy, płaty brzezin i borów bagiennych oraz olsów, a także zbiorowiska roślin w międzywydmowych zagłębieniach deflacyjnych z jeziorem Sarbsko (powiększenie Nadmorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu)	odcinek Mierzei Sarbskiej – od końca zabudowań miasta Łeby do granicy Nadmorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu – w zasięgu krajobrazów priorytetowych: 22-313.41-22 i 22-313.41-53;
	harmonijny krajobraz rozległych użytków rolnych o charakterystycznej falistej rzeźbie terenu (powiększenie Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu)	obszar w gminie Gardeja pomiędzy miejscowościami Klecewo i Trumieje w obrębie krajobrazu priorytetowego o nr 22-314.92-55
	krajobraz młodoglacjalny – wzgórz morenowych z cennymi w skali Polski jeziorami lobeliowymi (utworzenie nowego Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bytowskie Jeziora Lobeliowe”)	obszar lasów bytowskich - w zasięgu krajobrazów priorytetowych o nr: 22-314.47-77, 22-314.47-56, 22-314.47-81, 22-314.47-20, 22-314.47-21
	delta Wisły Królewieckiej, wilgotne łąki użytkowane ekstensywnie (utworzenie nowego Obszaru Chronionego Krajobrazu Wisły Królewieckiej)	Wisła Królewiecka, obszar w zasięgu krajobrazów priorytetowych o nr: 22-313.54-54, 22-313.54-34 i 22-313.54-63
zespół przyrodniczo-krajobrazowy	zespół pałacowy z zachowanym założeniem parkowym oraz stanowiącym jego część fragmentem jeziora Klecewskiego	Klecewo, Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu

* dotyczą wszystkich krajobrazów znajdujących się w granicach obszarów chronionego krajobrazu

Wskazania obszarów objętych formami ochrony przyrody, które ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:

Nadmorski Obszar Chronionego Krajobrazu, Polaszkowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Gowidliński Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Redy-Łeby, Przywidzki Obszar Chronionego Krajobrazu, Choczewsko-Saliński Obszar Chronionego Krajobrazu

Wskazania do uzupełnienia stanu wiedzy w zakresie, w którym na czas sporządzania audytu dane i informacje były niedostępne, a są istotne dla osiągnięcia celu audytu krajobrazowego:

nie wskazuje się

KATALOG LOKALNYCH FORM ARCHITEKTONICZNYCH ZABUDOWY

Obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną wskazano dla krajobrazów priorytetowych znajdujących się w następujących obszarach chronionego krajobrazu:

- Obszarze Chronionego Krajobrazu Rzek Szarpawy i Tugi oraz Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Nogat: Katalog LFA – Żuławy, stanowiący załącznik do rozdziału 8. W części II – WYNIKI AUDYTU,
- Obszarze Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich: Katalog LFA – Osady Leśne, stanowiący załącznik do rozdziału 8. W części II – WYNIKI AUDYTU.

Dokumentacja fotograficzna i kartograficzna

Spis fotografii

Tytuł zdjęcia_ Nazwa pliku	Autor i data wykonania	Georeferencja
Fot. 1. Obszar Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej, nadmorski bór sosnowy_OCHK_f1_F	PBPR 12.06.2022	54°20'39.39"N 18°54'11.31"E
Fot. 2. Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, wieś Zdrójno_OCHK_f2_K	PBPR 29.07.2021	53°44'57.95"N 18°15'40.85"E
Fot. 3. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rzeki Nogatu, bujnie rozwinięta roślinność wodna i szuwały w dolinie rzeki Nogat	PBPR 23.06.2022	54°5'34.61"N 19°9'52.87"E

Spis map

Mapa: Obszary chronione